

Предварителна оценка
За изготвяне на Общински план за
развитие на община Кочериново за
периода 2021 – 2027 г.

ПРЕДСТАВЕНА С ПИСМО ВХ.№.....2021 г.

ПРИЕТА С ПРИЕМО-ПРЕДАВЕТЕЛЕН ПРОКОЛ ОТ .....2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Кочериново

Природа – географска характеристика на община Кочериново

1. Географско положение
2. Териториални и поземлени ресурси
3. Релеф
4. Климат
5. Водни ресурси
6. Почви
7. Биоразнообразие
8. Защитени територии
9. Геостратегическото положение и природните ресурси,като потенциал за развитие на общината
- 10.Културно историческо наследство
11. Селищна система
12. Жилищна осигуреност
- 13.Състояние на социалната сфера и развитие на човешките ресурси.
14. Демографска характеристика на населението
- 15.Динамика на населението
- 16 Възпроизводствен процес
17. Брачност
- 18 Миграция на населението
19. Икономическа активност на населението и пазар на труда
- 20.Икономическа активност и пазар на труда
20. Заетост
21. Наети лица
- 22.Работна заплата
23. Безработица
24. Образование
25. Детски градини

- 26. Училища**
- 27. Здравеопазване**
- 28.Култура**
- 29.Социални дейности**
- 30.Спорт и младежки дейности**
- 31. Общинска пътна мрежа**
- 32. Водоснабдителна мрежа**
- 33. Канализационна мрежа**
- 34. Телекомуникации**
- 35. Енергийна мрежа и системи**
- 36. Екологична оценка и третиране на отпадъците**
- 37. Състояние на икономиката**
- 38. Добивна промишленост**
- 39. Преработвателна промишленост**
- 40. Селско стопанство**
- 41.Търговия и услуги**
- 42.Туризъм**
- 43.Административен капацитет**
- 44. Бюджетна осигуреност**
- 45.Регистър на проектите**

Изводи

Целта на Предварителната оценка е да се анализират: природо – географска характеристика на община Кочериново, културно историческо наследство, селищна система и урбанизираност, състояние на социалната сфера и развитие на човешките ресурси. Какво е моментното състояние на здравеопазване, образование, култура, социални дейности, спорт, състояние на инфраструктура, икономиката и административния капацитет на общината.

Анализа на тези данни ще даде възможност, да се изготви стратегическата рамка за развитие на Общината на базата на обстоен анализ на природните дадености, човешките ресурси и социално икономическите процеси. Да се анализират икономическите процеси, като се определят приоритетните области и се очертаят стратегическите цели. Главната стратегическа цел е постигане на устойчиво развитие на община Кочериново за достигане на по-висок жизнен стандарт на жителите на общината.

Ето защо в хода на работата по настоящата предварителна оценка беше важно да се уточнят възможните подходи към стратегическото планиране за развитието на община Кочериново, да се оцени натрупаният опит при реализирането на различни програми и проекти, и да се направи анализ на реализираното от ОПР 2014-2021 г, да се дефинират подходите при разработването и обосноваването на приоритетите и стратегическите цели в развитието на Общината.

За изготвяне на Предварителната оценка е използван интегрирания подход, като е маркирано влиянието на отделните фактори за развитието на съответната приоритетна област.

ОПР 2021-2027 г ще включва всички области – образование, социална политика, икономика, опазване и използване на природните ресурси, селско и горско стопанство, промишленост, туризъм, пътна и железопътна инфраструктура, енергийни системи, човешки ресурси и култура.

Новият Общински план за развитие на община Кочериново ще бъде трето поколение. Той ще бъде хармонизиран със стратегическите документи и нормативните изисквания за развитие на област Кюстендил, както и с определени национални и регионални цели и приоритети за развитие на България.

Водещ принцип при изготвяне на ОПР 2021-2027 г. трябва да бъде партньорството с широк кръг заинтересовани страни - НПО, институции, физически лица, представители на бизнеса и юридически лица имащи отношение към развитието на община Кочериново.

Съгласно чл. 11 ал. 1 от ЗРР, ОПР определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на община Кочериново и връзките със съседните общини във връзка с интегрираната система за развитие на Югозападния район за планиране.

ОПР ще покрива цялата територия на общината, като ще се определят зони за прилагане на интегриран подход за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за коопериране със съседни общини.

Пространствения обхват на ОПР ще включва гр. Кочериново и прилежащите 10 села – Стоб, Пороминово, Бараково, Мурсалево, Драгодан, Боровец, Бураново, Крумово, Цървище и Фролош.

Времевата рамка за изпълнение на ОПР е седем години -2021 г-2027 г.

Исходни данни за предварителния анализ

Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Кочериново

1 Географско положение

Административния център на община Кочериново е гр. Кочериново, който се намира на 90 км югозападно от гр. София и на 52.06 км от областният център гр. Кюстендил. Разположен е само на 9.5 км от областния център на област Благоевград.

През територията на общината преминават Автомагистрала „Струма“, Главен път Е 79 и Републикански път III-107 „(о.п. Дупница – о.п. Благоевград) – Кочериново – Рила – Рилски манастир – Кирилова поляна, осигуряващи автомобилна връзка с гр. София столицата на Р. България, Северна Македония и Р. Гърция.

Община Кочериново се намира в югозападната част на Република България и съгласно Закона за регионалното развитие попада в Югозападен район за планиране. Общината граничи с общините Бобошево, Невестино, Рила, попадащи в област Кюстендил и община Благоевград от област Благоевград. Особено място заема община Рила поради реализираните в миналото общи проекти за водоснабдяване и използване потенциала за бъдещи съвместни проекти, като запазване чистотата на водата в Рилска река, реализиране на съвместни проекти в областта на туризма и масовият спорт, изграждане на пречиствателни съоръжения, допълнителни водохващания за питейни нужди и др. Необходимо е да се засили сътрудничеството по запазване на крайречните влажни зони по поречието на река Струма с община Бобошево

Географското разположение, наличието на удобни транспортни връзки, климатичните и почвени особености са предпоставка за приоритетно развитие на земеделието, особено в частта овощарство, животновъдство, горско стопански дейности и преработка на дървесина за производство на фасониран дървен материал. Наличието на редица защитени зони по Закона за защита на природата са предпоставка за развитие на екотуризъм. В редица села съществуват условия за селски туризъм и хотелиерство. Близостта до „Рилския манастир“ е необходимо условие за развитието на религиозният и познавателен туризъм.

2. Териториални и поземлени ресурси

В област Кюстендил има обособени девет общини. Общата площ на община Кочериново е 182.306 км². По този показател общината се нарежда на предпоследно място в област Кюстендил. Площта на община Кочериново заема едва 5.97% от територията на област Кюстендил или 0.16% от територията на Република България.

Разположение на общините в област Кюстендил

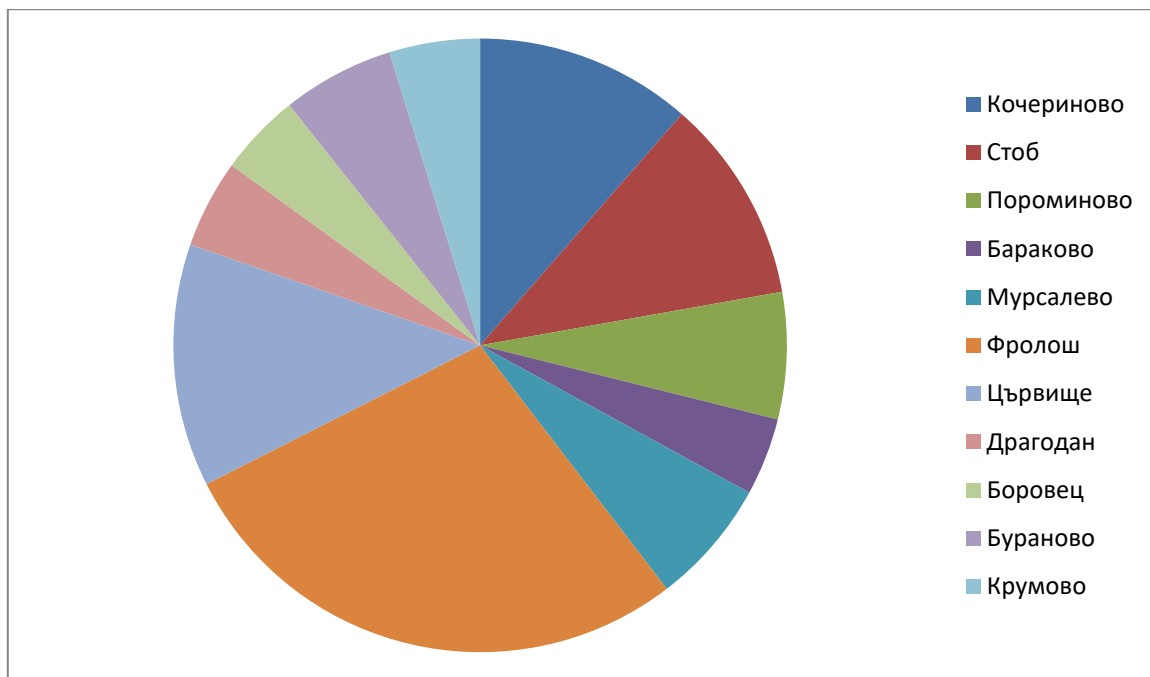

Таблица №1.Разпределение на територията на община Кочериново по населени места и по площ в дка

№	Населено място	Територия /дка/	% от територията на общината
1	Гр. Кочериново	20 819,40	11,42%
2	с. Стоб	19 655,08	10,78%
3	с. Пороминово	12 187,21	6,69%
4	с. Бараково	7 435,52	4,08%
5	с. Мурсалево	12 078,20	6,63%
6	с. Фролош	50 930,20	27,94%
7	с. Цървище	23 329,59	12,80%
8	с. Драгодан /долен и	8 494,43	4,66%

	горен/		
9	с. Боровец	7 906,01	4,34%
10	с. Бураново	10 758,46	5,90%
11	с. Крумово	8 711,90	4,78%
	ОБЩО	182 306,00	100,00%

В състава на община Кочериново влизат 11 населени места от които 10 села и общинския център гр. Кочериново. Общинският център не попада в първо, второ и трето йерархическо ниво съгласно НКПР /Национална концепция за пространствено развитие/

3.Релеф

Територията на общината на изток попада в подножието на Северозападният дял на Рила планина и на запад Северният дял на Влахина планина. Релефа е преобладаващо планински, оформящ водосборите на трите основни реки Струма, Рилска река и река Копривлен. Планинските и полупланинските територии на общината заемат 74 кв.км, което представлява 40.51% от общата площ на общината. В долното течение на Рилска река е разположена плодородна котловина попадаща в землищата на селата Стоб, Пороминово, Бараково и гр. Кочериново. Това е решаващ фактор за развитието на модерно селско стопанство.

Стобските пирамиди са типични земни пирамиди с височина до 10-12 m . Разположени са в местностите Кулски рид и Цръквището в землището на с. Стоб (42.09217, 23.12123). Ерозионните образувания се намират на надморска височина от 600 до 750 m и са изградени от слабоспоени неоген-кватернерни пясъчници и конгломерати, образувани през последните 1-2 млн. г. в склонова и езерна обстановка. Стобските пирамиди са разположени в последните издънки на Югозападния дял на Рила планина край с. Стоб. Намират се от двете страни на вододелния рид (предимно от южната му страна), разделящ сухите през лятото и пълноводни през зимния сезон притоци на р. Рилска, Гръчковец (от север) и Буковец (от юг). Разделени са на отделни групи, наречени от народа с различни имена – Кулите, Чуките, Самодивски комини и др. Най-известната група е наречена Сватовете и е свързана с легенда. Голяма част от земните пирамиди са увенчани с каменни шапки. Стобските пирамиди са особено красиви при залез слънце или огрени от лунна светлина.

Обявени са за природна забележителност /ПЗ/ през 1964 г.

Тези природни образувания се добра възможност за развитие на туризма, като се постави началото на публично партньорство с ТП ДГС “Рилски манастир“ гр. Рила, - териториално поделение на Югозападна държавно предприятие /ЮЗДП/, което стопанисва тази защитена територия .

Териториите разположени на запад от р. Струма имат планински характер. Стръмни безводни дерета прорязват планината, а между тях са разположени маломерни обработваеми площи и масивни горски насаждения. В района са открити две пещери намиращи се в землищата на селата Цървище и Фролош.-, „Янина градина“ и „Чочова скала“. Пещерите все още не са проучени и картирани.

В ниските склонове на планините в землищата на селата Бараково, Пороминово, Стоб, Мурсалево, Бураново, Драгодан, Крумово, Боровец, както и гр. Кочериново са подходящи за развитието на растениевъдство, а по-високите и стръмни склонове - за пасищно животновъдство. Съществуват благоприятни условия за развитие на овощарството, зеленчукопроизводство и млечно говедовъдство и овцевъдство.

4 .Климат

Територията на община Кочериново попада в зоната на преходно континенталния климат със средиземноморско влияние, Рило - Осоговски нископланински климатичен район/600-1000м.н.в./Бучинския пролом на река Струма значително намалява това влияние. Въпреки това топлия въздух нахлува по долината на река Струма и определя сравнително високата средна годишна температура 12.4 градуса.

Средно годишната сума на валежите е 600 мм/кв. м с преобладаващ есенно зимен максимум на валежите. Преобладаващите ветрове са северните и северозападните.

Първият сняг пада около 20 ноември, а последния около 20 март. Средният брой на дните със снежна покривка са от 40 до 60 .

Климата е подходящ за развитие на оранжерийно производство на посадъчен материал, за зеленчукопроизводство и цветарство, както и за развитието на някои технически култури.

5 .Водни ресурси

Основни целогодишно пълноводни реки с относително постоянен воден дебит преминаващи през територията на общината са реките Струма, в която се вливат две реки - Рилска река и река Копривлен. Река Рилска води началото си от циркуса на Рибните езера. Река Копривлен извира от Влахина планина. Реките са най-пълноводни през април и май, а най-маловодни – през август и септември.

Качествата и характеристиките на повърхностните води в Община Кочериново до голяма степен се формират под влиянието на хидроложките процеси, климата, геоложките и геолого - морфологичните условия, както и под влиянието на почвено - растителната структура на водните басейни. Речният отток на р.Копривлен е образуван от дъждовните и подземните води, които от своя страна са функция на геоложкия строеж на басейна, климата и почвено- растителния комплекс.

Водосборният басейн на река Копривлен се формира изцяло на територията на община Кочериново, като реката преминава през землищата на селата Фролош, Цървище и Драгодан, доставяйки вода за напояване на крайречните малоразмерни ниви.

На територията на Общината са разположени редица суходолия /дерета/ които имат пороен характер през зимните месеци и при обилни валежи и безводни през летния сезон. На много места за намаляване поройният характер на тези сезонни водни течения са изградени баражи, а водосборните брегове са залесени.

През 2020 г. с цел намаляване на разрушителната сила на поройните води на дерето Буковец в землището на с. Стоб са построени нови 3 баража .Съоръженията са монолитни изградени от стомано- бетонна конструкция.

На територията на Общината има изградени 20 броя изкуствени водоеми /микроязовири/ предназначени за напояване на земеделските земи. Част от тях се захранват от реките, а други акумулират повърхностни води от зимните валежи. Някои от микроязовирите могат да се използват за развъждане на топлолюбиви шаранови риби. Интерес за любителския риболов представляват и водните огледала на река Струма останали от бившите кариери в района на Гара Кочериново.

Действащите закони за тези водоеми не решават а задълбочават проблема с наличието и стопанисването на т.н. „водоеми”. Част от законодателството ги тълкува като обекти от типа на язовири и общината е длъжна да предприема всички мерки по стопанисването им, включително поддържане чрез оператор. В същото време друга част от нормативната уредба /определени изисквания, на които да отговаря водния

обект/ не позволява те да бъдат квалифицирани като язовири, за да може общината да ги прехвърли безвъзмездно на държавата, каквато правна възможност съществува и каквото решение е взел Общинския съвет. Привеждането им във вида, който позволява тяхната последваща категоризация като „язовир“ е свързано с необосновано големи разходи или в отделни случаи е невъзможно поради естествена амортизация. Вариантът „извеждане от експлоатация“ също е свързан с големи разходи по провеждане на процедурата. Водоемите са с малък обем, често с минимално количество вода или без такава, с липса на съпътстваща инфраструктура, което предполага и слаб инвеститорски интерес.

Езерото в парка на гр. Кочериново трябва да стане любимо място за отдих и краткотрайна почивка на жителите на общината.

Рилска река е с почти постоянен дебит с ясно изразен пролетен максимум на дебита. Рилска река преминава през територията на две общини Рила и Кочериново. По тази причина трябва да се синхронизират редица процеси по опазване чистотата и използването на водата от двете общини.

Съществуват условия за каптиране на малки водоизточници в землищата на с. Пороминово, гр. Кочериново и с. Стоб, като допълнение към водопреностната мрежа на общината. Трябва да се използва и единственият извор с минерална вода в с. Стоб. Съществуват условия за бутилиране на вода и други производства изискващи вода с високи качества, годна за консумация.

Хидроложките процеси на територията на община Кочериново се управляват и административат от Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ – гр. Благоевград.

6. Почви

Преобладаващ вид почви на територията на община Кочериново са канелените горски почви. Хумусният хоризонт е ясно изразен в необработените почви и варира от 5 до 15-20 см. При ежегодно обработващи се площи този хумусен хоризонт е смесен с по-долните слоеве Ви отчасти С хоризонти. Това е довело до засилване на минералния елемент на почвите. Канелените горски почви в землищата на селата разположени във Влахина планина са върху основна скала изградени от карбонати, а тези в Рилското корито са върху с плиоцен-плеистоценски езерни алувиални и склонови отложения. По механичен състав са леко глинести с ниско хумусно съдържание, което е в резултат на излужване и оподзоляване на хумусния хоризонт.

Почвите в крайречните зони са алувиални и делувиялни формираны от речните наноси, които са средно богати на хумус. Режима на почвено овлажняване е неблагоприятен особено през периода на летните засушавания. По тази причина тополовите и ореховите месторастения постепенно се редуцират и техният дял става все по ограничен.

Основни фактори водещи да намаляване на почвеното плодородие са: замърсяването на почвите с торове и химикали и активната почвена ерозия. Производството на екологични храни изисква незамърсени от химикали почви.

Правилната обработка на почвите, наличието на горска растителност са фактори влияещи на степента на ерозията, която е насочена към запазване на хумусният хоризонт на почвите.

На територията на община Кочериново има добре запазени почви, които трябва да се сертифицират за био производство на екологична селскостопанска продукция.

7. Биоразнообразие

Климатичните фактори, релефа и почвите са благоприятни за развитието на съществуващата местна автохтона растителност. Разликата в количествените характеристики на отделните компоненти на климата, съвместно с останалите фактори, като изложение, наклон, основна скала, хидроложки условия са предпоставка за формирането на разнообразни растителни съобщества. Територията на община Кочериново попада в Тракийска горско растителна област, подобласт Рила в пояса на нископланинските гори. Значителен е дялът на изкуствено създадените гори предимно от месни видове- бял бор, черен бор, с мозаечно участие на липа, топола, бреза и обикновен кестен. Голям е дялът на изкуствено създадените гори с интродуцирани дървесни видове – акация, кедър и зелена дугласка. Част от тези гори попадат в Европейската екологична мрежа Натура 2000 и са несъвместими със статута и целите на тази мрежа. Естествено разпространени са: черната топола, елшата, кошничарска върба, мъждрян, келяв габър, благун, цер, зимен дъб, воден габър и др. България е една от страните в Европа с най-голямо биологично разнообразие.

На територията на общината са описани и се срещат на 35 вида диворастящи лечебни растения. Тези лечебни растения са природен ресурс, ползването на който се регулира със Закона за лечебните растения.

Условията позволяват изкуственото отглеждане на билки. Това е възможност за разнообразяване на селско стопанското производство. Създаването на промишлени плантации със специално селектиран сорт шипка е все още неизползвана възможност. Добре се развиват и плантациите от лавандула.

8. Защитени територии и защитени зони

На територията на общината са обособени следните защитени територии:

- Защитени зони по Закона за биологичното разнообразие

- Защитена зона „Скрино“ BG0001013, попадаща в списъка на защитените територии обнародван в РМС № 661 от 2007 г.

- Защитена зона „Кочериново“ BG0002099, обявена със Заповед № РД-770/28.10.2008 г. на Министъра на околната среда и водите

- Защитена зона „Бобошево“ BG0002107, обявена със Заповед № РД-781/29.10.2008 г. на Министъра на околната среда и водите

Част от горите и земите собственост на община Кочериново намиращи се извън границите на общината в землището на с. Пастра, попадат в границите на защитени

територии по смисъла на Закона за защитените територии – Природен парк „Рилски манастир“ обявен като част от Национален „Рила“ със Заповед №114/24.02.1992 г. на Министъра на околната среда /ДВ брой 20 от 1992г/, видоизменена със Заповед РД-247/19.07.1999 г. на Министъра на околната среда и водите и прекатегоризиран в природен парк „Рилски манастир“ със Заповед РД-310/26.06.2000 г. на Министъра на околната среда и водите /ДВ брой 56 от 2000г/.

Част от територията на общинска собственост в землището на с. Пастра попада под разпоредбите на “Зона за природосъобразно ползване“ в Защитена зона „Рилски манастир“ обособена по Закона за биологичното разнообразие и Директивата за защита на птиците.

- Защитена зона BG0000496 „Рилски манастир“ – създадена по Закона за биологичното разнообразие за опазване на природните местообитания и на дивата флора фауна и, включена в списъка от защитени зони ,приет от Министерския съвет № 122/2007 г. /ДВ брой 21 от 2007 г./.

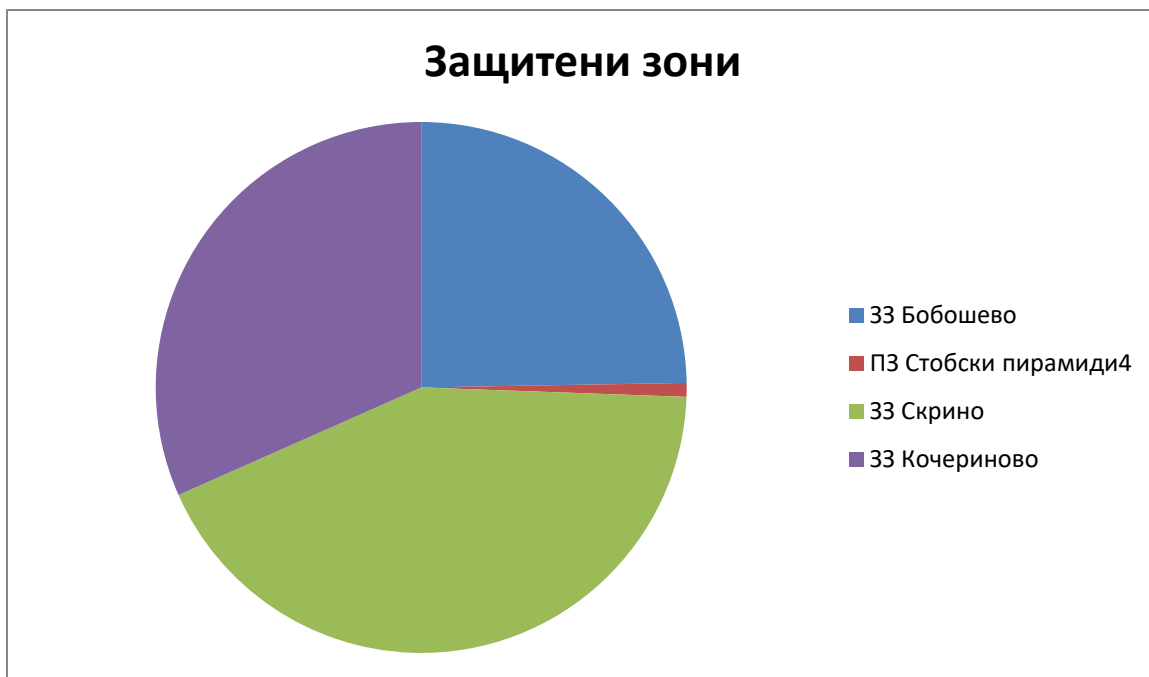
Защитена зона „Рилски манастир“ BG0000496 за опазване на дивите птици.Обявена със Заповед № РД886/25.11.2013 г. на Министъра на околната среда и водите /ДВ брой107от 13.12.2013 г/.

- Природна забележителност
  - Природна забележителност „Стобски пирамиди“, обявена със Заповед №378/05.02.1954 г. на КОПС.
  - Европейска екологична мрежа „Натура 2000“ част от територията на общината е включена в нея.

Обща площ на защитените територии в община Кочериново е 378487,58 дка, което представлява близо половината от територията ѝ.

Таблица №.2 Обща площ на защитените територия община Кочериново

<i>Защитена територия</i>	<i>Площ дка</i>	<i>% от общата площ</i>
ПЗ „Стобски пирамиди“	74,0	0.4
ЗЗ Бобошево” с код BG 0002107	21521.06	11.81
ЗЗ „Кочериново” с код BG 0002099	27539.76	15.11
ЗЗ „Скрино” с код BG 0001013	37272.35	20.44
Общо за Кочериново	378487.58	43.05

Наличието на много защитени зони и зони с особен статут на стопанисване и ползване от една страна силно затруднява стопанската дейност, от друга дава възможност за развитие на еко туризъм и научно образователни инициативи. За подобряване информирането на любителите на природата желаещи да посетят тези обекти е необходимо пътеките и подстъпите към тях, да се маркират и поставят информационни табели, оказващи статута на защитената територия и ограниченията произтичащи от тях за посетителите.

Част от защитените зони попадат на територията на две общини – такива са защитена зона Бобошево и Скрино, което е добра основа за засилване сътрудничеството между общините Кочериново, Бобошево и Рила.

Община Кочериново има спечелен проект „Обичам природата и аз участвам”, който се реализира в с. Стоб и е насочен към обучение на подрастващите към природните забележителности и защитените територии.

9. Геостратегическо положение и природните ресурси, като потенциал за развитие на общината

Основни фактори за приоритетно развитие на икономиката в общината са преминаващите през нея два главни пътя Е79, Републикански път Ш-107 „(о.п. Дупница – о.п. Благоевград) – Кочериново – Рила – Рилски манастир – Кирилова поляна и автомагистрала „Струма“ на която има изграден пътен възел за връзка с общинския център. Възможностите които предоставя магистралата все още не се оползотворяват пълноценно от местния бизнес. Напредък има в работата на цеха за

пелети с. Бараково, който за сега умело използва предимствата на новопостроената магистрала.

Основните и най-големи природни ресурси са обработваемите земеделски земи и горите.

Таблица № 3 Сравнителни данни на разпределение на земеделския фонд в община Кочериново и област Кюстендил

Земеделски фонд	Община Кочериново		Област Кюстендил	
	Площ дка	%	Площ дка	%
Земеделски земи общо	91 191	50.02	1 501 276	49.20
В т.ч. обработваеми земи	50 439	55.31	825 467	54.98
От тях поливни земи	23 503	46.60	163 020	19.25

Добри климатични условия има за оранжерийно производство на цветя и ранни зеленчуци, както и по-широкото внедряване на производството на билки и технически култури. Насърчителни са примерите със създадените модерни овощни градини от ябълки, малини, бадем и обикновен орех.

Горите са от съществено значение за икономиката на община Кочериново. Държавните и общинските гори се стопанисват с приети Горско стопански планове. В тях се планират мероприятия имащи за цел увеличаване на производителността на дървесина, подобряване защитните и специфични функции на гората, подобряване здравословното състояние на насажденията, заделят се зони за рекреация, определят се местата за пашуване на домашни животни, бране на билки и др. Над 90% от горите собственост на физически и юридически лица са изкуствено създадени. В тях не се провеждат необходимите санитарни мероприятия. Следствие на това екологичните /обществените/ функции на гората намаляват – намалява преработването на въглеродните емисии, изменя се микроклимата, променя се водния режим на почвата и т.н.

Близостта до Рилския манастир все още не е превърната в предимство. Сътрудничеството с община Рила и църковната управа на манастира, трябва да се реализира в общи проекти. Така например може да се планира и построи велоалея от устието на р. Рилска в р. Струма по старото трасе на теснолинейката до Рилския манастир. Така ще се стимулира и обслужващият бизнес ресторантьори, хотелиери, паркинги и т.н. Ще се създаде възможност за активно спортуване и провеждане на редици състезания с велосипеди.

Общината разполага със значителен потенциал от геостратегическо разположение и природни ресурси, които засега не се използват пълноценно.

10.Културно историческо наследство

Община Кочериново има древна история. В Кочериново и Мурсалево са открити две ранно неолитни селища. Последните проучвания показват, че тези селища продължават да съществуват до втората половина на неолита.

Селище от медната епоха се намира в землището на гр. Кочериново. Три селища са открити от желязната епоха на същата територия.

При археологическите разкопки на древен римски обект в с. Пороминово е открит надпис на бог Сабезии и множество основи на каменни колони. Намерените каменни плочи с надписи по тях са разхвърляни в близост до разкопките. Необходимо е да се подредят и се поставят информационни табели.

В района на с. Стоб през девети век е съществувал град Стоби. В местността „Градището“ в околностите на гр. Кочериново са открити останки от средновековна крепост - селището Крашевица съвременник на гр. Стоби. Спасителни разкопки за селища от този период са извършени в землищата на селата Крумово и Бураново.

Необходимо е проучване на възможностите за финансиране изграждането на античен парк, който да съчетае в едно съхранението и експонирането на археологически останки от територията на общината, етнографски особености и традиции. Същевременно ще се превърне в туристическа атракция

На територията на общината са открити 12 броя тракийски некрополи/могили. Проучени са само две в района на Кочериново и с. Драгодан .

Богатата колекция от антични селища и близостта на Архитектурно-историческия резерват “Рилски манастир”, обявен от ЮНЕСКО през 1983 г. за световен паметник на културата са обекти, които предлагат възможности за партньорство с община Рила и Светия синод.

Във всички населени места в общината има изградени църкви, които имат потенциал да станат обект на религиозен туризъм. Църквите са построени преди повече от 150 години. В редица от тях има уникални архитектурни решения и съвършено направени иконостаси и икони.

- гр. Кочериново църквата „св.Богородица“ построена 1863 г.
- с. Бараково църквата „Успение богородично“ построена в края на 19 век.
- с. Пороминово църквата „Св.Никола летни“ построена 1820 г.

Параклис „Св.Георги“ построен 2010 г.

- с. Стоб църквата „Св. Прокопии“ построена 1860 г.
- с. Мурсалево църквата „Св.Илия“ построена 1867 г.

- с. Драгодан църквата „Св.Богородица“ построена 1888 г.
- с. Боровец църквата „Св.Спас“ построена в края на 19 век
- с. Бураново църквата „Св.Пророк Илия“ построена 1866 г.
- с. Крумово църквата „Св.Иван Рилски“ построена 1867 г.
- с. Цървище църквата „Св.Петка“ построена 1877 г.
- с. Фролош църквата „Св.Троица“ построена 1876 г

В края на 19 век в църквите са били открити килийни училища.

Особено място в оформяне на културно историческия облик в общината оказват месните читалища. В запазената летописна книга на читалище „Просвета“ с. Пороминово намираме доказателства за активен културен и просветителски живот.Летописната книга обхваща периода от 1925г до 1958г. В момента на територията на общината съществуват 6 читалища .

- гр. Кочериново читалище „Пробуда-1919“
- с. Стоб читалище „Самообразование -1914“
- с. Мурсалево читалище „Просвета – 1920“
- с. Пороминово читалище „Просвета – 1925“
- с. Бараково читалище „Възраждане – 2001“
- с. Бураново читалище „Подем – 1928“

Интерес представлява и родната къща на Владимир Димитров – Майстора в с. Фролош.

Пример за добро културно наследство е и ново изграденият музей в Балабановата фабрика. В общината има един действащ музей и библиотека.

Освобождението на Кочериново от турско робство е един пример на саможертва за родината. Отбраната на с. Пороминово през трагичните дни на м. февруари 1878 г. и подвига на четите на Спасе Пандурина и Георги Начев - комитата не трябва да бъдат забравени. Тези събития се нуждаят от задълбочено проучване и популяризиране на геройските подвизи на нашите предци.

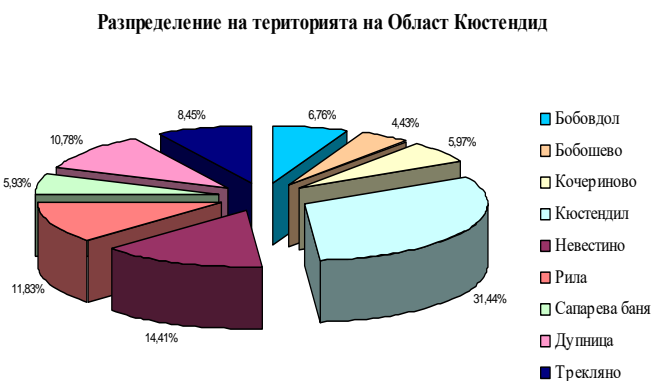
11. Селищна система

Област Кюстендил е утвърдена през 1999 г., в която са включени общините: Бобов дол, Бобошево, Дупница, Кочериново, Кюстендил, Рила, Невестино, Трекляно и Сапарева баня. Областта е включена в Югозападният район на планиране.

Таблица № 4 Разпределение на територията на област Кюстендил по общини

№	Община	Територия /дка/	Дял от областта /%/
1	Кюстендил	959 429,0	31,44%
2	Невestino	439 686,0	14,41%
3	Рила	360 960,0	11,83%
4	Дупница	329 059,0	10,78%
5	Трекляно	257 826,0	8,45%
6	Бобов дол	206 188,0	6,76%
7	Сапарева баня	180 921,0	5,93%
8	Кочериново	182 306,0	5,97%
9	Бобошево	135 142,0	4,43%
	Общо	3 051 517,0	100,00%

Границите на сегашната територия на община Кочериново са формирани на основата на природо-географските фактори, повлияни от политически събития и не на последно място античната история на общината.

Община Кочериново в сегашните си граници заема площ от 182.306 кв. км което представлява 5.97 % от територията на област Кюстендил, респективно 0.16% от територията на Р. България. Урбанизираните територии, населените места са с площ 7974 дка.

Съгласно единния класификатор на населените места в Р. България в общината са включени 1 град и 10 села както следва: гр. Кочериново /общински център/ и селата Стоб, Пороминово, Бараково, Мурсалево, Крумово, Бураново, Боровец, Драгодан, Цървище и Фролош.

Категорията на общинския център и на населените места в община Кочериново съгласно Методиката за категоризиране на административно-териториалните и териториалните единици и спрямо четирите критерия, които се взимат предвид/ демографски, урбанизационен, инфраструктура и селищно-административни, културни функции/ е следната:

-	Община - KNL27	Кочериново	4
-	Населени места:		
	ЕКАТЕ	НАСЕЛЕНО МЯСТО/КОД	КАТЕГОРИЯ
-	39116	гр. Кочериново KNL27	4
-	02748	с. Бараково KNL27	5
-	05565	с. Боровец KNL27	8
-	07065	с. Бураново KNL27	7
-	23323	с. Драгодан KNL27	8
-	39997	с. Крумово KNL27	8
-	49360	с. Мурсалево KNL27	6
-	57830	с. Пороминово KNL27	6
-	69261	с. Стоб KNL27	6

- 76180	с. Фролош KNL27	7
- 78625	с. Цървище KNL27	8

Прави впечатление, че голям брой от селата са „6“-та , „7“-ма и „8“-ма категория, а административният център на общината е с най-висока категория - „4“.

Урбанизираната територията на общината е 43% градско, спрямо 57% селско население (при 73% за страната в полза на градското). Най-големите села след общинския център са с. Стоб, с. Пороминово, с. Мурсалево и с. Бараково.

Западната ос по поречието на река Копривен обединява населените места и махали в рядко застроена и много озеленена територия. Източната ос надлъжно по река Рилска е най-силно изразена като селищна мрежа чрез общинския център - гр. Кочериново и селата Стоб, Пороминово и Бараково. Тази ос води към Рилския манастир и в този смисъл има специфично национално значение. По нея са разположени голяма част от обектите на недвижимото културно наследство и на природните забележителности.

Развитието на селищната мрежа в Общината е довело до съсредоточаване на основните административни, промишлени, обслужващи и културни дейности в гр. Кочериново. Останалите селища са относително изолирани, с предимно възрастни хора, които се занимават със земеделие в лични стопанства. Почти всички хора, живеещи на село, са постоянно пребиваващи там. Като цяло икономическият потенциал на градското население в общината е по-висок от този на селското население. Това се обуславя от различния начин на живот и възможностите за трудова реализация.

Територията на общината включва – населени места и други урбанизирани територии, земеделски земи, горски фонд, водни течения и водни площи, територия за добив на полезни изкопаеми , територия за инфраструктура и територия за транспорт.

Застроената площ на Община Кочериново /населени места и други урбанизирани територии/ е 7 974 дка, а транспортната територия едва 600 дка или 0,33 % от общата площ на общината.

Водните течения и водните площи на общината заемат 1,17 % от територията, като така се подрежда на трето място в областта след община Кюстендил и община Дупница.

Териториите за добив на полезни изкопаеми на община Кочериново са в размер на 6 558 дка /или 3,6% от общата територия на общината/.

На територията на общинския център гр. Кочериново в ОУПО са оформени две индустриални зони:

- източна- на територията на бившия стопански двор

- южна- на територията на бившия завод ЗКМО- Кочериново.

Собствеността и в двете територии е частна.

Подобно разпределение на поземления фонд на общината предопределя и основния поминък на населението, а именно селско стопанство - растениевъдство и животновъдство.

12. Жилищна осигуреност

Осигуреността с жилища на 1000 души от населението в област Кюстендил е 717 при средно за страната 561. Най-много жилища на 1000 души от населението са регистрирани в общините Трекляно - 2909 и Невестино - 2408, а най-малко в общините Сапарева баня - 551 и Дупница - 599

Таблица № 5 Брой жилища на хиляда жители по общини

Обхват	Жилища на 1000 лица бр.
Бобов дол	832
Бобошево	1054
Дупница	599
Кочериново	885
Кюстендил	672
Невестино	2408
Рила	889
Сапарева баня	551
Трекляно	2909

Жилищата в област Кюстендил се обитават средно от 1.4 лица, като при жилищата в градовете показателят е 1.8 лица, а в селата - 0.9. Най-висок среден брой лица на едно жилище през 2017 г. е регистриран в общините Сапарева баня - 1.8 и Дупница - 1.7, а най-нисък в общините Невестино и Трекляно, съответно 0.4 и 0.3. Общата полезна площ на жилищата към 31.12.2017 г. в област Кюстендил е 6 278 хил. кв. м., от която 4 811 хил. кв. м. са жилищна площ. На човек от населението в областта полезната площ е 51.8 кв. м., като най-голяма е в общините Трекляно и Невестино, съответно 176.3 и 137.2 кв. м., а най-малка в община Сапарева баня - 42.3 кв. метра.

Жилищният фонд в област Кюстендил непрекъснато нараства, което е видно от следната таблица.

Таблица №6 Динамика на жилищния фонд по години в област Кюстендил

Година	Сгради бр.	Жилища бр.
--------	------------	------------

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

2015	58204	86769
2016	58212	86784
2017	58225	86806
2018	58253	86879
2019	58284	86926

Общият устройствен план /ОУП/ е стратегически важен документ за управлението на община Кочериново. С общия устройствен план на общината се определят:

1. Общата структура на територията - предмет на плана, и преобладаващото предназначение на съставните и структурните ѝ части, местоположението и границите на урбанизираните територии, земеделските територии; горските територии, защитените територии, нарушените територии за възстановяване и териториите със специално, с друго или със смесено предназначение;

2. Общият режим на устройство на всяка от териториите по т. 1, който включва най-общи цели, мерки и изисквания за тяхното опазване, използване, изграждане и развитие;

3. Извън урбанизираните територии - изключителна държавна, публична, държавна и публична общинска собственост, и режимът на тяхното устройство;

4. Разположението на мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура на територията на общината и връзките им с териториите на съседните общини и с инфраструктурни мрежи, съоръжения и обекти от национално значение;

5. Териториите с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия и необходимите превантивни мерки и начин на устройство и защита;

6. Териториите за активно прилагане на ландшафтно устройствени мероприятия и естетическо оформяне, в т.ч. териториите за превантивна устройствена защита съгласно чл. 10, ал. 3 ЗУТ. ОУП е минал всички регламентирани със закон процедури по изготвяне, проведени са обществени обсъждания, приет е от Общинския съвет и т.н. Настоящият ОПР е съобразен с приоритетите залегнали в ОУПО.

ОУПО са заложили устройствени мерки за ограничаване на неблагоприятното териториално разпределение на населението (диспропорциите между отделните части на общинската територия) особено ясно изразеното разделяне в развитието на източната и западната част на общинската територия / спрямо р. Струма/; Наред с демографските прогнози, планирането на териториалното развитие на системите се съобразява с ресурсите възможности и с потребностите за осигуряване реализацията на външни инвестиционни инициативи, значими за социално-икономическото развитие на общината. В схемите към ОУПО се развиват регионалните връзки по отношение на инфраструктурата – регионално депо за отпадъци, първостепенната транспортна

инфраструктура – автомагистрала Струма, главен път Е79 и др., жп транспорт, водоснабдителна и канализационна мрежа и др. Предвижданията на ОУПО се синхронизират с приоритет №1 в общинския план за развитие. **Приоритет 1:** Икономическо съживяване и развитие на района, насърчаване на инвестиции в селското и горското стопанство, инвестиции в създаване на туристически продукт.

Всички населени места в община Кочериново разполагат с кадастрални планове.

Селищната мрежа е разположена върху цялата територия на Общината. Неравенството се проявява при различните възможности, които се предоставят на жителите им. Съществена е разликата при демографската, икономическата и функционалната характеристика. В това отношение осъществява разлика между селата разположени на запад от р. Струма и по-отдалечени от административния център и тези намиращи се в близост до него

Основната част от жилищните сгради са строени преди 1980 г. Строителството на жилищни сгради е предимно ниско етажно, а териториалното разположение на жилищата е благоприятно. През последните години, особено в селото близо до Благоевград се увеличава делът на ново построените жилища. Те се отличават с монолитно строителство при спазване на нормативните изисквания в строителството.

Таблица № 7 За броя на издадените разрешения за строеж през последните три години в община Кочериново

Разрешение за строеж 2018 г.	Разрешение за строеж 2019 г.	Разрешение за строеж 2020 г.
Жилищни сгради - 10 бр.	Жилищни сгради - 7 бр.	Жилищни сгради - 15 бр.
Производствени халета - 0 бр.	Производствени халета - 0 бр.	Производствени халета - 0 бр.
Търговски обекти - 3 бр.	Търговски обекти - 8 бр.	Търговски обекти - 14 бр.
Селскостопански постройки - 3 бр.	Селскостопански постройки - 1 бр.	Селскостопански постройки - 1 бр.
Общо всички РС: 34 бр.	Общо всички РС: 33 бр.	Общо всички РС: 50 бр.

13. Състояние на социалната сфера и развитие на човешките ресурси

Основни показатели, характеризиращи населението на община Кочериново като основен фактор за нейното бъдещо развитие, са:

- брой и гъстота на населението;
- брой и динамика на населението по населени места в общината;
- структура на населението на възрастови групи;
- структура на населението на пол;
- живо родени, умрели и естествен прираст на населението;
- механичен прираст на населението;

14. Демографска характеристика на населението

Работната сила е в тясна зависимост от демографските фактори. Броят на лицата, които навлизат в трудоспособна възраст, зависи от равнището на раждаемостта, смъртността и миграцията сред младите хора. Наред с това, изходящият поток от икономически активното население зависи и от икономическите и социални фактори.

С най-голям дял в структурата на населението на Общината е гр. Кочериново – 54.26 %, показващ, че почти половината от демографския потенциал на региона е съсредоточен в административния център.

В резултат на установилите се през последните няколко години неблагоприятни тенденции в развитието на демографските процеси, броят на населението в Общината продължава да намалява

Гъстотата на населението на община Кочериново е приблизително два пъти по малка от средната за страната и три пъти по малка от средната за югозападен район. По този показател общината попада в слабо населените общини. Това води до недостиг на работна сила при евентуално развитие на трудоемки производства.

Гъстотата на населението е показател за териториалната осигуреност на населението от гледна точка на териториалния фонд като ресурс за развитието на общината. С най – малко площ на човек от населението разполагат община Дупница, следвана от община Кюстендил, а с най – много общините Трекляно и Невестино.

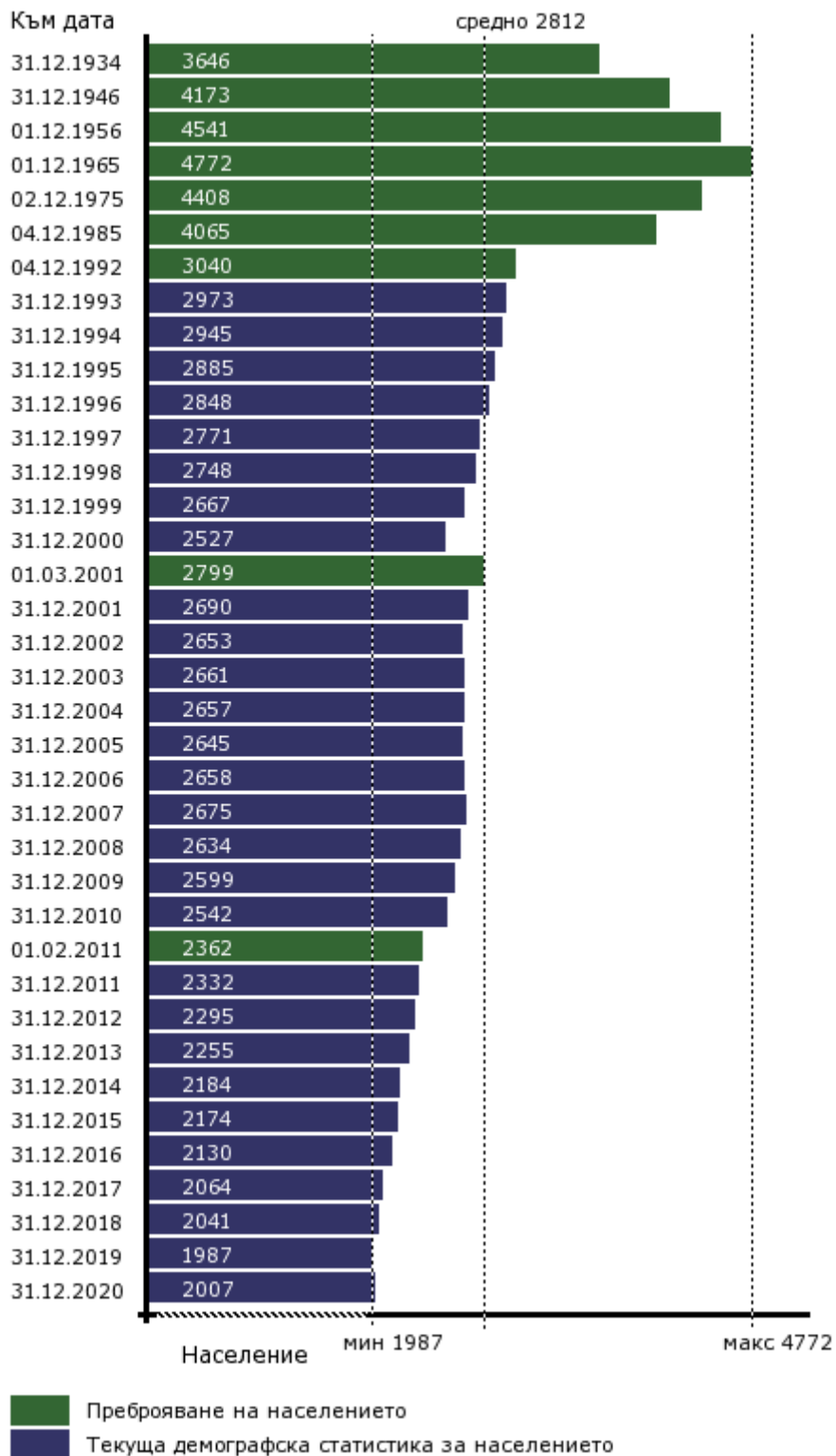
Анализът на динамиката на населението в общината по населени места показва изразена отрицателна тенденция в намаляване на населението за периода 2011 – 2014 год. /намаляване на населението със 159 души/.

Най-големи са темповете на намаление на населението в гр. Кочериново и селата Стоб и Пороминово. Застой се отбелязва в с. Бураново и с. Крумово. За последните три години /2018.2020/ населението в населените места в общината е намаляло с още 151 човека.

Таблица №8 Справка за населението в гр. Кочериново, област Кюстендил

Справка за населението на
гр. Кочериново, общ. Кочериново, обл. Кюстендил
Код по ЕКАТТЕ - 39116

© НСИ, 2021-06-14 11:22:57

Таблица № 9 Разпределение по постоянен и настоящ адрес по населени места

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

Населено място	Постоянен адрес общо	Настоящ адрес общо	Постоянен и настоящ адрес в същото НМ
гр. Кочериново	1871	2197	1621
с. Бараково	227	476	200
с. Боровец	52	84	40
с. Бураново	83	154	66
с. Драгодан	46	78	44
с. Крумово	33	83	26
с. Мурсалево	288	365	249
с. Пороминово	299	523	269
с. Стоб	460	617	383
с. Фролош	58	84	49
с. Цървище	38	50	29
Общо за общината	3459	4711	2976

Дата 15.12.2020 г.

15. Динамика на населението

По данни от Национална база към 31.12.2020 год. населението на община Кочериново е 4 300 души, от които 2064 мъже и 2234 жени. Населението на Общината представлява 3.67% от населението на Кюстендилска област (116 915 души), 0.2% от Югозападен район за планиране (2089 666 души) и 0.06% от населението на Република България (6 934 015 жители).

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

Гъстотата на населението на община Кочериново /42.39 души на кв.км./ е приблизително една трета по - малка от средната за страната /67,7 души на кв.км./ и два и половина пъти по - малка от средната за югозападен район - 104,12 души на кв.км.

Гъстотата на населението е показател за териториалната осигуреност на населението от гледна точка на териториалния фонд, като ресурс за развитието на общината.

След анализиране на данните от публикуваната информация от ГД „ГРАО” в общинският център гр.Кочериново живеят най – голям брой от населението /почти половината от населението на общината или средно 54.26%/, следван от с. Стоб /около 13.26% от населението/,с Пороминово-8.64 и с. Мурсалево /8.35% от населението и т.н./.

Анализът на динамиката на населението в общината по населени места показва изразена отрицателна тенденция в намаляване на населението за периода 2018 – 2020 год. /намаляване на населението със 151 души/. Най-големи са темповете на намаление на населението в гр. Кочериново и селата Стоб и Пороминово. Застой се отбелязва в с. Бураново.Увеличение има през последната година в с.Крумово 7 човека. За последните три години населението в населените места в общината е намаляло със 151 човека.Тази тенденция се запазва трайно от 2014 г насам.

Таблица №10 Брой и динамика на населението по населени места в община Кочериново

Населено място	2018 г.		2019 г.		2020 г.		Промяна на населението 2018/2019г.	Промяна на населението 2019/2020г.
	брой	%	брой	%	брой	%		
гр. Кочериново	1917	53.29	1886	53.61	1871	54.26	-31	-15
с. Бараково	238	6.61	234	6.65	226	6.55	-4	-8
с. Боровец	60	1.66	54	1.53	51	1.49	-6	-3
с. Бураново	97	2.69	88	2.50	83	2.40	-9	-5
с. Драгодан	52	1.44	49	1.39	46	1.33	-3	-6
с. Крумово	38	1.05	26	0.73	33	0.95	-12	+7
с. Мурсалево	308	8.56	299	8.49	288	8.35	-9	-11
с.Пороминово	311	8.64	304	8.64	297	8.61	-7	-7
с. Стоб	469	13.03	467	13.27	457	13.25	-2	-10
с. Фролош	64	1.77	63	1.79	58	1.68	-1	-5

с. Цървище	43	1.19	41	1.16	38	1.10	-2	-3
Община Кочериново	3597	100	3518	100	3448	100%	-86	-65

Източник: Национална база данни „Население” - <http://www.grao.bg>

16. Възпроизводствен процес

Състоянието на възрастовата структура на населението оказва решаваща роля за неговата полова структура, при по-млада възрастова структура до голяма степен е налице и по-благоприятна полова структура на населението. Освен това, влияние върху половата структура на населението оказва и неговата миграционна подвижност. Мъжете обикновено са по-мобилната част от населението, което се свързва с тяхната психологическа нагласа по отношение на условията на труд. На територията на община Кочериново към 2020 г. се наблюдава тенденцията, характерна за цялата страна - превес на броя на жените над броя на мъжете 2064 мъже и 2234 жени.

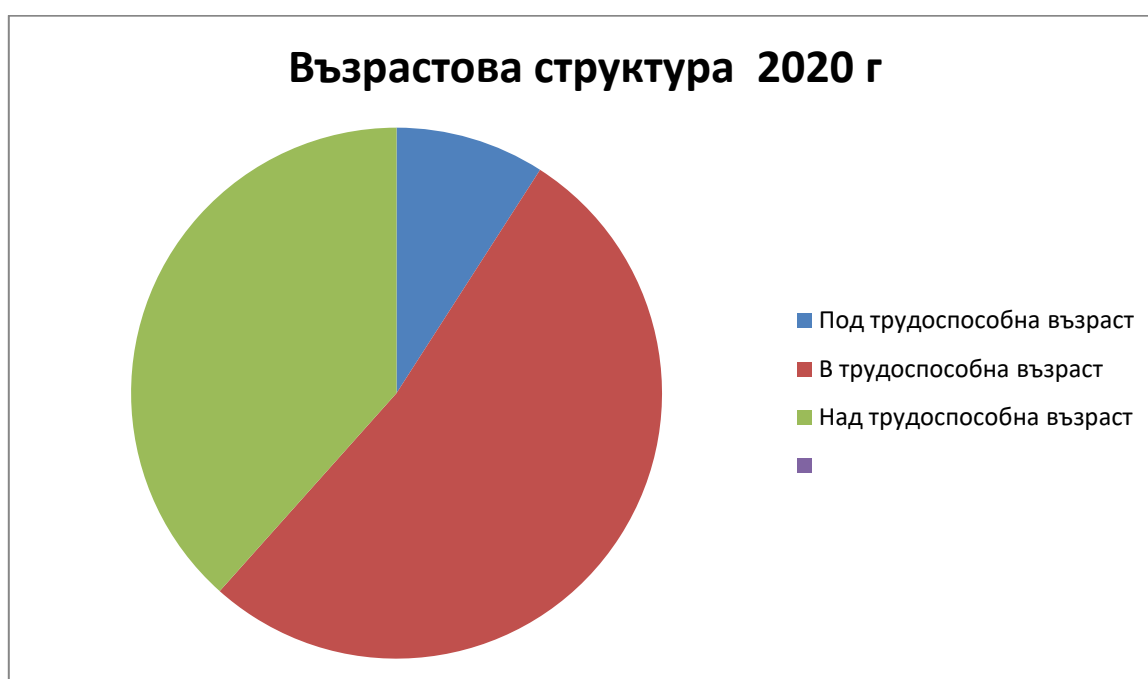
Таблица № 11 Население към 31.12.2020 г. по местоживееене и пол

Области Общини	Общо			В градовете			В селата		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Общо за страната	6916548	3349715	3566833	5043186	2416899	2626287	1873362	932816	940546
Кюстендил	116916	56699	59920	80923	38914	42010	35695	17785	17910
Кочериново	3448	1700	1748	1871	901	970	1577	735	842

Структурата на населението в община Кочериново по основни възрастови групи е следното: 10,51% от населението е под трудоспособна възраст /или от 0 до 15 години/, 49,13% в трудоспособна възраст /от 16 до 60 год. за жените и 63 год. за мъжете/ и в над трудоспособна възраст респективно – 40,36%. Делът на населението в над трудоспособна възраст в общината е значително над средния за областта /с близо 12%/. Подобна негативна тенденция е показател за застаряване на населението в община Кочериново, а населението е водещ и основен фактор за бъдещото развитие на всяка община.

Таблица № 12 Възрастовата структура на населението в община Кочериново

Година	Възрастови категории	Общо			В т.ч. в градовете		
		всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2018	Под трудоспособна възраст	424	217	207	271	130	141
	В трудоспособна възраст	2196	1216	980	1116	590	526
	Над трудоспособна възраст	1745	665	1080	654	251	403
2019	Под трудоспособна възраст	399	207	192	250	118	132
	В трудоспособна възраст	2128	1175	953	1086	578	508
	Над трудоспособна възраст	1669	632	1037	651	245	406
2020	Под трудоспособна възраст	391	195	196	253	116	137
	В трудоспособна възраст	2258	1243	1015	1112	592	520
	Над трудоспособна възраст	1651	626	1025	642	247	395

Налице е и продължаващ процес на застаряване на населението на ЮЗР и на страната, като цяло, който се изразява в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаване на броя и дела на населението на 65 и повече години. Относителният дял на населението на 65 и повече години в ЮЗР е 19,3%, което е над средното за страната – 18,5%, като най-високи са стойностите за област Кюстендил - 22,8%, а най-ниски – в областите София (столица) – 15,6% и Благоевград – 16%.

За периода 2018-2020 г. в община Кочериново се наблюдава намаляване на броя на зависимите хора от 2617 през 2018 г. достига 2042 през 2020 г., дължащо се предимно на по-ниския дял на населението на общината във възрастовата група над 65 години. В сравнение със средната стойност за област Кюстендил (50,2%) коефициентът на възрастова зависимост на община Кочериново е по-неблагоприятен.

17. Брачност

През 2019 г. в страната са регистрирани 29 198 юридически брака - с 237 повече спрямо предходната година, а коефициентът на брачност е 4.2‰. Близко три четвърти от всички регистрирани бракове (21 460) са сред населението в градовете.

През 2019 г. средната възраст при сключване на първи брак за мъжете и жените е съответно 32.0 и 29.1 години. Областта с най-много бракове на 1 000 души от населението е Разград - 5.9‰, а най-нисък е коефициентът на брачност в област Кюстендил и Враца – по 2.8‰.

За 2020 г. в област Кюстендил сключилите бракове са общо 289 бр. в т.ч в градовете 225 бр. и в селата 64 бр. За община Кочериново през 2020 г. сключените бракове са два броя.

Броят на разводите през 2019 г. е 10 859 общо за страната или с 263 повече от регистрираните през 2018 година. От всички прекратени бракове 79.6% се отнасят за населението в градовете. Най-голям е дялът на браковете, прекратени по „взаимно съгласие“ (66.7%),. Средната продължителност на брака в страната до неговото прекратяване е 15.9 години.

В област Кюстендил през 2020 г. са разтрогнати 154 брака общо в т. ч в градовете 121 бр. и в селата 33 бр. В община Кочериново за 2020 г няма регистриран развод.

18. Миграция на населението

През 2019 г. в преселванията между населените места в страната са участвали 128 179 лица. От всички, които са променили своето обичайно местоживеее вътре в страната, 45.6% са мъже и 54.4% - жени. По отношение на възрастовата структура с най-голям относителен дял сред преселващите се са лицата във възрастовата група 20 - 39 години (30.9%), следвани от лицата на възраст под 20 години - 24.9%. Най-голямо териториално движение има по направлението „град - град“ (38.0%), следва направлението „град - село“ (27.4%) и „село - град“ (24.1%). Значително по-малък по брой и относителен дял е миграционният поток по направлението „село - село“ - 10.5% от мигриралите лица.

През 2020 г. в Община Кочериново са се заселили 335 жители, същевременно напусналите са 113 човека или превес на заселването с 222 човека.

Демографска ситуация в община Кочериново през последните години се характеризира с:

- Продължаващо намаляване и застаряване на населението;
- Намалява абсолютният брой на живо родените и коефициентът на раждаемост, който остава под средния за страната;
- Нараства относителен дял на извънбрачните раждания;
- Увеличава се коефициентът на обща смъртност, който е над средния за страната.
- Намалява детската смъртност;
- Броят на сключените граждански бракове и броят на бракоразводите намаляват;

- Положителен механичен прираст;
- Отрицателен естествен прираст.

19. Икономическа активност на населението и пазар на труда

Основните тенденции на пазара на труда са едни от ключовите показатели за социално-икономическото развитие на всяка регионална единица. До голяма степен статистическите данни за пазара на труда са рамка за формиране на икономиката за следващи години. Обект на годишно наблюдение от Националния статистически институт са няколко показателя, определящи тенденциите на пазара на труда, а именно: икономическа активност и работна сила, заетост, наети лица и брутна годишна работна заплата.

Понятието работна сила включва всички лица на 15 и повече навършени години, които са класифицирани като заети или са регистрирани като безработни. Изследването на работната сила обхваща постоянното население в териториалната единица и има пряка връзка с определянето на коефициента на икономическа активност. Последният е резултативна величина от съотношението между работната сила и населението на 15 и повече навършени години.

Броя на икономическо активно население в община Кочериново, въпреки отрицателните тенденции на намаляване на броя на жителите се увеличава, като през 2018 г е бил 2196 души, през 2020 г. достига до 2258 бр.

Таблица №13 Работна сила и коефициент на икономическо активно население на 15 и повече навършени години през 2020г

<i>Обхват</i>	<i>Раб. сила хил. бр.</i>			<i>Коефициент на икономическа активност - %</i>		
	<i>Общо</i>	<i>Мъже</i>	<i>Жени</i>	<i>Общо</i>	<i>Мъже</i>	<i>Жени</i>
Страната	3 290.3	1 772.4	1 518.0	55.5	62.4	49.2
Югозападен район	1 079.2	566.2	513.0	60.4	66.5	45.7
Област Кюстендил	49.9	25.7	24.2	48.9	52.3	45.7
Община Кочериново	2.2			55.5		

Икономически активното население в област Кюстендил за периода 2019 г. – 2020 г. варира в границите между 68,4% и 66,8%. През последните три години коефициентът на икономическата активност в региона очертава слаба отрицателна

тенденция и е сходен със средното равнище за страната. През същия период стойностите,

Икономически активното население в област Кюстендил за периода 2018 г. – 2020 г. се задържа около 60%. През последните три години коефициентът на икономическата активност в региона очертава слаба отрицателна тенденция и е сходен със средното равнище за страната. През същия период стойностите, отчетени за България са приблизително около 66%.

През 2020 г. работната сила (текущото икономически активно население) в Кюстендилска област наброява 63 000 души. Въпреки, че през последните две години работната сила се очертава като константна величина, но в относителен дял тя намалява. Тази зависимост е следствие от увеличаващия се брой на лицата, представляващи текущо неактивно население, т.е. лица които не са заети в икономиката, но същевременно не са регистрирани и като безработни.

Пазара на труда включва два основни компонента: трудова заетост и безработица. Икономически активните лица в община Кочериново наброяват 1977 човека по данни на НСИ от последното преброяване на населението през 2011 г.

Таблица №14 Социална категоризация

Пол	Общо	Икономическа активност			Икономически неактивни				
		Заети	Безработни	Общо	Учащи	Пенсионери	Лица, заети с дом. и сем. задължения	Други	Общо
Общо	4732	1672	305	1977	186	2223	124	222	2755
Мъже	2236	899	192	1091	98	875	29	143	1145
Жени	2496	773	113	886	88	1348	95	79	1610

Източник: НСИ

Друга причина за относителното намаляване на работната сила в община Кочериново е увеличаващият се миграционен поток на населението в трудоспособна възраст към град Кюстендил, област Благоевград и София – град.

Европейския съюз отчитайки спад в активността на младежите на пазара на труда в цяла Европа, заради корона кризата, предприе специални мерки, свързани с обучения, придобиване на умения, включване в стажуване и други, които дават повече шансове за работа. За тази цел са заделени 747 млн. лв. Очаква се да бъдат обхванати 96 000 младежи до 29 г. Пандемичната криза налага по-мощна подкрепа за самонаетите на пазара на труда, предприемачеството, включително и социалното предприемачество. Само наетите и предприемачите ще имат достъп до 90 млн. лв. за придобиване на умения и развитие на социалната икономика. За социалното включване и равните възможности са заделени над 1,4 млрд. лв. Програмата на развитие на човешките ресурси 2021-2027 на Европейския съюз има две основни области на въздействие – подкрепа за пазара на труда и развитие на уменията и социално включване.

Община Кочериново поради недостига на финансови средства от собствени приходи е необходимо да адаптира съществуващите проекти към тези нови обстоятелства. Включването на младежите в социално икономическите процеси е условие за задържане на младите хора и понасяне по-поносимо последствие от пандемичната криза.

20. Заетост

Категорията заети лица обхваща всички лица навършили 15 годишна възраст до пенсионна възраст, които поне за един час дневно извършват определена трудова дейност в обществения или частния сектор на икономиката, за която получават трудово възнаграждение. За заети лица се считат категориите: нает персонал, работодатели, само наети и работещи без заплащане във фирма или стопанство на родствено лице от същото домакинство.

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

За ЕС-28 равнището на заетостта сред лицата на възраст между 25 и 54 години е останало практически непроменено от 2001 г. насам, но значително се е увеличило при по-възрастните лица (55—64 години) и е намаляло при по-младите (15—24 години).

Коефициента на заетост в област Кюстендил бележи ръст от 60.2% през 2015 г. достига до 67.6% през 2020 г. Сходни са данните за община Кочериново.

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

вкл.															
От тях жени	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Б) от 20 до 24 вкл.	7	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	3	3
От тях жени	8	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	1
От 25 до 29	9	10	0	5	0	1	3	1	3	1	0	0	5	1	4

21. Наети лица

Наети лица са лицата, които са в трудово правоотношение съгласно Кодекса на труда или в служебно правоотношение съгласно Закона за държавния служител, без значение дали договорът за наемане е постоянен или временен, на пълно или непълно работно време. По силата на съответното правоотношение, наетите лица получават възнаграждение в пари или в натура под формата на работна заплата за извършена в определен обем и качество работа. Брутната годишна заплата на наетите лица се формира от начислените средства за работна заплата, преди отчисляването на данъци и осигуровки. Изчисляването на средната брутна годишна заплата (СБГЗ) е резултат от съотношението между начислените средства за работна заплата за отчетната година и средния списъчен брой на наетите лица за годината.

Наетите лица по трудово и служебно правоотношение в община Кочериново през 2020 г. наброяват 1672 души. Това са приблизително 35 % от населението на общината. През последните години не се наблюдава изразена тенденция в промяната на техния брой.

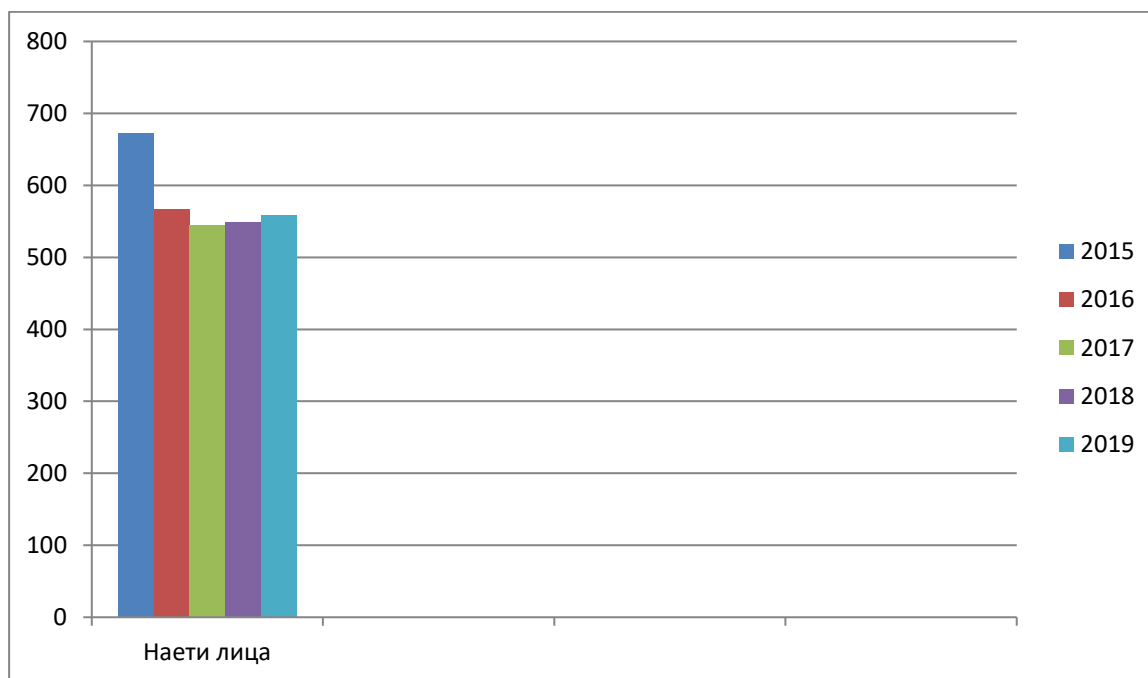
В структурата на наетите лица в област Кюстендил за 2020г по икономически дейности най-голям е относителният дял на наетите по трудово и служебно правоотношение в дейностите „Преработваща промишленост” и „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети– съответно 32.9 и 13.1%.

Таблица №16 Брой наети лица

Обхват	Години				
	2015 г	2016 г	2017 г	2018 г	2019 г
Страната	2 254 768	2 277 345	2 308 129	2 319 762	2 322 561
Област Кюстендил	30 900	30 241	29 410	29 019	28 183
Община Кочериново	672	566	544	549	558

РЕВИЗИРАНИ ДАННИ В ОСИ-КЮСТЕНДИЛ

Брой наети лица в община Кочериново за периода 2015 – 2019 г.

В резултат на разразилата се пандемия от Ковид 19, делът на лицата във възрастовата група 15—64 години, които декларират, че основната им работа е на непълно работно време, трайно нараства. Това е следствие от намалялото производство и свитото потребление.

22. Работна заплата

По отношение на средната брутна годишна заплата, в област Кюстендил се наблюдава положителна тенденция. Годишната заплата е нараснала от 7486 лв. през 2015 г. До 10576 лв. през 2019 г.

Таблица № 17 Средна годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение

Обхват	2015 г	2016 г	2017 г	2018 г	2019 г
Общо за страната	10535	11379	12448	13755	15209
Област Кюстендил	7486	7942	8642	9476	10576
%	71	69	69	68	69

Средно годишната работна заплата в област Кюстендил изостава от средната за страната с около 30%. Тази тенденция се запазва през последните пет години.

Таблица №18 Линия на бедност за 2020 г.

<i>Година на изследване</i>	<i>2020</i>	<i>2020</i>
<i>Референтна година на дохода</i>	<i>2019</i>	<i>2019</i>
<i>Обхват</i>	<i>Годишен доход на 1 лице</i>	<i>Годишен доход на двама възрастни с две деца под 14 г.</i>
Общо за страната	5412 лв.	11365 лв.
Област Кюстендил	5296 лв.	11122 лв.

23. Безработица

Категорията безработни лица включва всички лица на възраст от 15 до 64 години, които нямат работа през наблюдавания времеви интервал, но търсят активно работа през период от четири седмици, включително наблюдаваната седмица и същевременно са на разположение да започнат работа до две седмици след края на наблюдавания период. Нивото на безработица се измерва с коефициента на безработица, който е резултативна величина от съотношението между броя на безработните лица и работната сила.

През 2020 г. безработните лица в Кюстендилска област наброяват 2200 души, като няма изразена тенденция за увеличение или спад през последните наблюдавани години.

Таблица №19 Безработни лица и коефициент на безработица през 2020 г

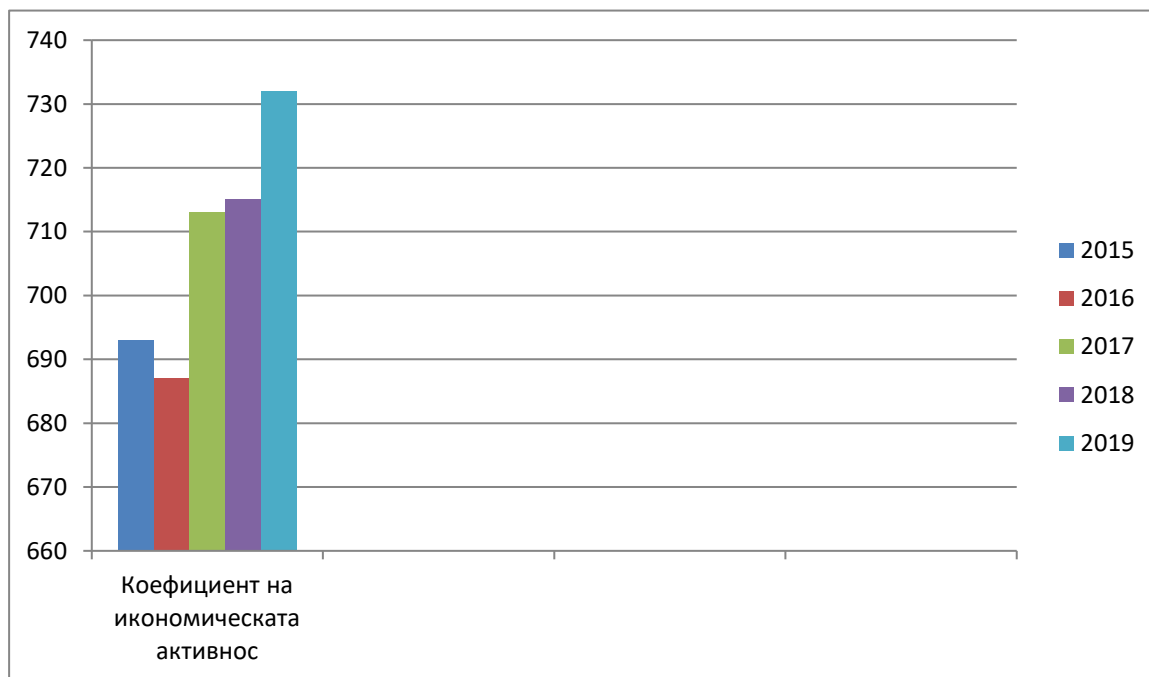
<i>Обхват</i>	<i>Общо</i>		<i>В т. ч. 15-64 год</i>	
	<i>Безработни х.бр</i>	<i>Коеф. на безработица %</i>	<i>Безработни хил.бр</i>	<i>Коеф. на безработица %</i>
За страната	168.6	5.1	166.1	5.2
Югозападен район	38.5	3.6	38.2	5.2

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

Област Кюстендил	2.2	4.5	2.2	4.6
Община Кочериново	134 бр.	6.6	132 бр	6.6

Таблица № 20 Икономическа активност на пазара на труда в област Кюстендил за периода 2015-2019г.

Показатели	2015 г	2016 г	2017 г	2018 г	2019 г
Коефициент на заетост на 15-64 навършили год. %	60.2	64.1	67.1	67.5	67.6
Коефициент на икономическа активност 15-64 навършени г. %	69.3	68.7	71.3	71.5	73.2
Коефициент на безработица %	9.1	7.6	6.2	5.2	4.2

Общият брой безработни на територията на община Кочериново за м. ноември 2020 г. е 134 души и нараства в сравнение с предходните месеци когато е било 123 души. Коефициента на безработица варира от 6.3% до 6.9%. Това увеличение е в резултат на спиране дейността на някои отрасли в следствие на разразилата се пандемия от Ковид 19. Предприетите мерки от правителството за запазване на заетостта като 60/40 и 80/20 в туризма, програма „Запази ме“, по която се плащат 75% от заплатите на затворени фирми, и т.н., не работят в малките населени места. Или пък, хората там предпочитат да бъдат съкратени и да излязат на борсата, за да получават 6, 9 или 12 месеца съответното обезщетение за безработица, което е в размер на 90% от заплатите им.

В община Кочериново в момента по различни програми е осигурена заетост, както следва:

- ОП “ Развитие на човешките ресурси”, схема „Младежка заетост“ – 7 бр.
- НП „Старт в кариерата“ -2 бр..

В следствие на създалата се пандемична обстановка и увеличаване делът на безработните, по решение на Постоянната комисия към областния съвет за развитие, по програма за заетост през 2020 г. са назначени 4 безработни.

Наетите по тези програми са извършвали дейности по комунално-битово обслужване, поддръжка на общинска собственост, опазване на околната среда, благоустрояване на населените места и дребни ремонти.

24. Образование

Развитието на образованието е един от основните ангажименти на местната власт и през годините се утвърждава като тема с голямо обществено значение.

Началото на организираната образователна система в Община Кочериново се поставя в края на XIX в., когато към църковните храмове в отделни селища на Общината са били разкрити килийни училища. По-късно през първата четвърт на XX в. общинските училища са били снабдени със самостоятелен сграден фонд. През този период в гр. Кочериново са открити Прогимназия (1910 г.) и Допълнително земеделско училище (1926 г.), което с годините прераства в практическо-девическо училище с двегодишен курс на обучение. Средищното географско положение на общината е причина за изграждане и на няколко държавни училища на нейната територия.

Демографската криза и намаляването на населението са основните причини за прогресивно намаляващия брой ученици и извършването на множество промени в броя на функциониращите училища. Въпреки изключителната ангажираност на местните власти с проблемите на образованието, многократно оказваната организационна, методическа, финансова и др. вид подкрепа, голяма част от съществуващите училища не са в състояние да отговорят на нормативно определените изисквания за минимален

брой ученици и паралелки. В резултат на това, поради липса на ученици, започва постепенното закриване на училищата в селата. През периода 2014-2021г е закрито едно училище ПУИ „Никола Вапцаров” – с. Стоб – Заповед № РД-14-82/13.11.2015 г. на МОН. След закриване на общинските училища и детски градини имотите, сграден фонд в тях и вещите остават собственост на общината. Част от движимите вещи на закритите образователни институции общинска собственост са пренасочени към действащите училища с цел подобряване на материалната им база. Негодните и увредените от ежедневната им употреба са бракувани. Имотите на закритите училища и детски градини вече дълги години генерират единствено разходи, свързани с опазването им и тяхното съхранение.

Общината полага грижи за подпомагане и осигуряване на подходяща среда за провеждане на образователния процес. Ежегодно в община Кочериново за образование се отделят около 30% от годишните приходи в бюджета на Общината. За подобряване на материална техническата база и условията за провеждане на нормален учебен процес във финансовата рамка за 2021 г. е предвидено:

- Ремонт на покривната конструкция на СУ „Хр. Ботев”
- Запазване на статута на СУ „Хр. Ботев” като средищно училище и запазване на утвърдилата се практика за разрешаване на маломерни паралелки.
- Своевременно осигуряване на средствата по делегираните бюджети.
- Гарантиране на осигурен транспорт за учениците съгласно нормативните.

25. Детски градини

За 2020 и 2021 г. на територията на общината възпитанието на децата се осъществява в една детска градина гр. Кочериново с изнесена група в с. Бараково.

През 2019 г. филиала на ЦДГ в с. Стоб е закрит поради недостиг на деца.

На територията на общината съществува яслена група в централната градина в град Кочериново, в която се осъществява прием на деца от 10 месечна възраст до 3 години. В смесените градински групи в с. Бараково се приемат деца от 2 годишна възраст до постъпването им в първи клас.

Съществуващата детска градина с изнесена група удовлетворява в настоящия момент необходимостта от детско заведение за жителите на община Кочериново.

Общината полага грижи за подпомагане и осигуряване на подходяща среда за децата в детските градини. За 2021 г. в финансовата рамка на Общината е предвидено:

- Подобряване на материалната база в ОДЗ на територията на общината съгласно налични собствени финанси, общинския бюджет и делегираните средства.

- Осигуряване на допълнителни средства съгласно възможностите на бюджета за до финансиране на ОДЗ в община Кочериново поради недостиг на делегирани средства, определени с единните разходни стандарти.

26. Училища

В община Кочериново функционира 1 общинско училище- СУ „Христо Ботев“ – гр. Кочериново. Училището разполага с оборудвани кабинети. Сградата е добре поддържана, макар че последния голям ремонт е от 2013 г., когато е цялостно обновено със средства по Оперативна програма „Регионално развитие 2007-2014г“.т.

Таблица № 21 Учители, учаци и завършили в общообразователни и специални училища през учебната 2020/2021:

Статистическ и обхват	Училища	I - IV клас			V - VIII клас			
		паралелки	учители	учаци	паралелки	Учител и	учаци	завършили
България	1948	11883	22885	237737	9048	18831	194631	59914
Югозападен район	470	3627	7049	74436	2685	4596	5542	17532
Област Кюстендил	25	173	311	3449	135	289	2852	866
Община Кочериново	1	6	10	97	3	12	52	12

След 2000 г. с намаляване на броя на учениците ,се редуцира и броя и паралелките в училищата. Закрити са всички основни училища извън административния център. Освен това е закрито и държавното училище Професионална гимназия по селско стопанство – гр. Кочериново.

Добрите възможности които съществуват в Общината за развитието на растениевъдството, трябва да се проучат нуждите и интереса към възобновяване обучението на кадри за селското стопанство. Създаването на паралелка с приоритетно изучаване на овощарство,оранжерийно производство на зеленчуци и цветя, би стимулирало възраждането на селското стопанство.

27. Здравеопазване

Система “Здравеопазване” в страната се осъществява от две звена. Дობолничната помощ се осъществява от различни по вид и структура лекарски практики. Тя е първото звено, непосредствено до хората в общините и населените места. За районите от ниво 2 и ниво 3 – областите, от значение е второто звено на системата - болничната помощ.

След проведената реформа в здравеопазването, всички здравни участъци и фелдшерски пунктове на територията на община Кочериново са закрити. Дობолничната помощ се осъществява от медицинският персонал ,който е наел помещения за лекарски кабинети и работят в определени интервали от деня. Тази практика затруднява жителите на общината и е крайно недостатъчна за ефективното и ефикасно здравно обслужване на населението

Всички детски градини и училища в общината здравно се обслужват от медицински сестри, заети целодневно на щат в Общината.

Община Кочериново няма функциониращи практики за спешна медицинска помощ.

Болничната и диспансерна медицинска помощ за населението на общината се осъществява трудно, тъй като на практика е необходимо прехвърляне от гр. Рила в гр. Дупница или гр. Благоевград.

Общината дава под наем лекарски и стоматологични кабинети. Имотите се стопанисват ефективно и се ползват от населението.

- гр. Кочериново –лекарски и стоматологичен кабинети
- с. Мурсалево – има отредено помещение за лекарски кабинет ,няма кандидат
- с. Стоб – лекарски кабинет и 9 помещения от Здравния дом са дадени и се ползват по предназначение от квалифицирани медици.

Тези кабинети работят в отделни дни на седмицата по график изготвен от лекарите, които са приходящи от други населени места.

На територията на Общината има действаща една аптека в гр. Кочериново, която задоволява нуждите на населението от лекарства и консумативи. Аптеката работи със Здравната каса и обслужва и хронично болните получаващи лекарства с намаление.

28.Култура

Читалищата в исторически план са играли важна роля за повишаване културата, просветата и художествената самодейност на жителите на община Кочериново. В летописната книга на читалище „Просвета – 1925“ с. Пороминово намираме десетки примери за това. Богата и разнообразна е била дейността му през годините. Почти всяка година са подготвяли и изнасяли нова пиеса от световни и изявени български автори. В културната дейност на читалищата, активно участие взимат местните учители.

През 2021 г. на територията на Общината действат 6 бр. читалища. Назначени са 11 постоянни броя служители Читалищата развиват дейности основно в следните направления:

- Развитие и поддържане на библиотечното дело. Гражданите имат достъп до периодичен печат и художествена литература. В библиотеките са налице отдели за художествена литература, детски четива, техническа литература и изкуство.
- Художествена самодейност – в различните етапи и на различно ниво в читалищата са организирани самодейни състави – театрални, танцови и др.
- Образователно-просветна дейност – в читалищата през различни периоди са организирани обучения по различни видове музикални инструменти, езици, танци.
- Организиране на чествания на различни празници и мероприятия, свързани с исторически годишнини, християнския календар или определени събития с местно значение.

В читалищата в гр. Кочериново и с. Стоб функционират оборудвани зали по програмата “Глобални библиотеки”. В тях освен възможност за информационен обмен посетителите получават и помощ относно работа с различна компютърна техника и периферни устройства. Библиотеките са място, което се посещава с интерес от много деца от ромски произход. На територията на с. Стоб във връзка с природната забележителност “Стобски пирамиди” функционира посетителски и информационен център.

През предходния период със средства от европейски проекти са обновени две читалища в гр. Кочериново и с. Пороминово. Създадени са много добри условия за развитие на художествената самодейност, повишаване културата и компетентността на населението.

Всички населени места имат своя християнски празник или традиционен събор. В селата в деня на празника се провеждат културна-развлекателни мероприятия, част от средствата за тях са осигурени от общинския бюджет.

По традиция всяка година в общината се чества празника на град Кочериново. От 2000 година празника се отбелязва на 21 септември.

Отсъствието на театър и кино не влияе съществено на културния живот на населението в Общината. Близостта до Благоевград до известна степен дава възможност за задоволяване на тази потребност. Благоевградския драматичен театър „Никола Вапцаров“ е въвел практиката в близки населени места до Благоевград за организирани групи да осигурява транспорт за определени постановки. Тази възможност трябва да се използва особено от ученици и пенсионери.

В община Кочериново са регистрирани следните сдружения:

- Заедно за Успех 2634 с. Бараково,

- НЧ „Пробуда 1919" 2640 гр. Кочериново пл. „Трети март" № 1
- НЧ „Самообразование1914" 2638 с. Стоб
- НЧ „Просвета1920" 2623 с. Мурсалево
- НЧ „Възраждане - 2001" 2634 с. Бараково
- НЧ „Просвета - 1925" 2639 с. Пороминово
- НЧ „Подем - 1928" 2628 с. Бураново
- Сдружение Успех 2634 с. Бараково
- Сдружение Кочериново 2004 2640 гр. Кочериново
- Училищно настоятелство на СОУ "Христо Ботев" 2640 гр. Кочериново

В настоящия момент дейност осъществяват още: Клуб на инвалида гр. Кочериново и с. Бараково, 2 Клуба на пенсионера – с. Пороминово и с. Стоб.

В бъдеще ще се засилва ролята и значението на организациите с нестопанска цел. Те все по-обхватно ще се превръщат в изразител и лидери на общественото мнение. Особено значими са организациите с нестопанска цел, насочени към опазване на природата. Поради тези причини Общината има грижата да насърчава и да работи в партньорство с тези организации, което е в интерес на гражданите и обществото. Засега все още тези организации не са активни при обществено обсъждане на значими проекти за Общината.

Приоритети:

- Ефективно стопанисване на обновената база на читалищата в гр. Кочериново и с. Пороминово;
- Частичен ремонт на читалищната сграда в с. Мурсалево;
- Осигуряване на бюджетни средства за културно-развлекателни мероприятия за всички селища, свързани с традиционните събори и християнските празници;
- Изграждане на съвместни политики с цел активизиране и разширяване дейността на читалищата, както и тяхното популяризиране

Привличането на НПО в обсъждане на значими въпроси касаещи развитието на общината и изграждане на добро сътрудничество ще даде възможност за съгласуване на дейностите и проектите на НПО с приоритетите и стратегическите цели заложиени в ОПР 2021 2027г. Активното сътрудничество с НПО ще повиши доверието, между администрацията и жителите на населените места и е добра възможност за поддържане на обратна връзка с ползващите общински услуги.

29. Социални дейности

Дирекция „Социално подпомагане“ – гр. Бобошево е отговорна за координирането и контролирането на държавната политика по социалните въпроси.

В рамките на общината функционира социален дом за възрастни хора, с капацитет 60 човека. Домът е разположен в близост до гара Кочериново, като местоположението му се явява крайно неудобно. Това е единствената постоянна социална услуга предоставяна в общината. Изпълняват се и редица проекти със

социална насоченост. През последните три финансови години община Кочериново заделя за социални дейности около 15-18% от годишните приходи.

В настоящия момент е стартирал и се изпълнява проект за „личен асистент“.

В общината има три приемни семейства отглеждащи деца.

Предвид факта, че в населените места в общината е наличен неизползваем сграден фонд, същия може да бъде преустроен и използван за домове за социални услуги.

В общината няма действаща система на домашен социален патронаж, както и центрове за обществена подкрепа и центрове за настаняване от семеен тип. Въпреки това община Кочериново е спечелила няколко проекта със социална насоченост:

- „Осигуряване на топъл обяд в Община Кочериново” за 36850 лв. приключен
- „Осигуряване на топъл обяд в Община Кочериново” за 32448.10 лв. приключен
- „Топъл обяд в условията на пандемията от COVID-19 в община Кочериново” за 61443.36 лв. проекта е в процес на реализация
- „Патронажна грижа в общините Рила и Кочериново“, където Община Кочериново е партньор на община Рила. За 100 190.45 лв. от които 85161.68 лв. финансиране от ЕС. Проекта е приключен.
- „Патронажна грижа в общините Рила и Кочериново”, където Община Кочериново е партньор на община Рила. Приключен.

За социални дейности общината заделя ежегодно около 15% от общия бюджет.

Общинската стратегия за социални услуги 2007 – 2015 г. е приключила. Необходимо е да се актуализира.

30. Спорт и младежки дейности

Община Кочериново полага грижи за развитието на младежкия спорт и подпомага клубната дейност. Усилията са насочени към подобряване и разширяване на съществуващата материална база за спорт и пълноценното ѝ използване. В селищата на общината са построени 4 броя футболни стадиони. Към 2021 г. функционират 2 спортни площадки в гр. Кочериново и с. Бараково. Стадиона в гр. Кочериново е включен в програма на Общината за 2021 г. за отдаване под наем за срок до 10 години включително. Желаете за наемането му няма. За „Стадиона“ в Заводско селище все още няма интерес от наемането му даже и по часово. ОУП на Общината не е влязъл в сила и статута на тези имоти все още не е определен. Това спира определени юридически лица упражняващи дейности в областта на спорта, които проявяват интерес от наемането им за тренировъчни игрища, провеждане на спортни турнири и т.н.

Ежегодно Общината разходва около 2% от общинския бюджет за спортни дейности.

На територията на Общината няма изградена спортна зала за целогодишно упражняване на закритите спортове, чувства се липсата и на фитнес зала. Младежите пътуват до залите в Благоевград.

В управленската програма на Кмета на Общината за периода 2019-2023 г. е заложено изграждането на две нови спортни площадки в селата Пороминово и Стоб.

Възможности за разширяване кръга на практикуваните спортове са в провеждането на туристически походи, колоездачни състезания, футболни турнири на малки вратички и т.н.

31. Общинска пътна мрежа

Цялата територия на община Кочериново се обслужва от автомобилен транспорт. Общината има добре изградена пътна мрежа. С изключение на с. Фролош, където стабилизираният път свършва на центъра на селото, а до разпръснатите махали се ползват временни нестабилизирани черни пътища. Пространственото разположение на пътната мрежа позволява удобен достъп на населението извън общинския център до гр. Кочериново, връзките между съседните села, както и автомобилна връзка чрез Главен път Е79 и Автомагистрала Струма с останалата част от областта и страната. При изграждането на магистрала Струма е подменена асфалтовата покривка на Главен път Е79. Състоянието на пътното платно на републиканските пътища е добро. Ежегодно след края на зимния сезон се извършват текущи ремонти на асфалтовото покритие.

Развитието на районите се определя в голяма степен от наличието на транспортната инфраструктура. Средната гъстота на пътната мрежа в страната – 0,37 км/ км², е по-ниска от средната за страните от ЕС – 0,51 км/км². В това отношение община Кочериново е осигурена с достатъчни пътища, които позволяват обслужване на населението и икономиката.

През територията на община Кочериново преминава високоскоростна магистрала София – Атина (Магистрала „Струма“), международен автомобилен път Е79, който дублира магистралата и републикански път III-107 „(о.п. Дупница – о.п. Благоевград) – Кочериново – Рила – Рилски манастир – Кирилова поляна. Това е единственият републикански път свързващ Рилския манастир и Западния дял на Рила планина и обособените Национален парк „Рила“ и Природен парк „Рилски манастир“ с магистрала Струма, страната и съседните държави – Северна Македония и Република Гърция.

Републикански път III-107		
Пътища, отклоняващи се надясно (населено място, № на пътя, посока на пътя)	Км	Пътища, отклоняващи се наляво (посока на пътя, № на пътя, населено място)
Община Кочериново, I-1, 355,5 км ←	0,0	← 355,5 км, I-1, Община Кочериново
(за с. Бараково) общински път, гр. Кочериново ←	1,5	гр. Кочериново

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

(за с. Пороминово) общински път ←	4	
(за с. Стоб) общински път ←	5,6	
Рилски манастир	31,1	Рилски манастир
местност „Кирилова поляна“	38	местност „Кирилова поляна“

През територията на Общината минава един от десетте международни транспортни коридора, коридор № 4 (Северна и Централна Европа-Видин-София-Атина);

Селищните и междуселищни пътни връзки са асфалтирани. Независимо от това поради липса на финансови средства, текущата им поддръжка е незадоволителна. В същото това време отчитаме увеличаване на товарването на тези пътища, поради нарастване на превозните средства в Общината и в национален мащаб.

През територията на общината преминава и железопътна линия „София-Кулата-Солун-Атина. В рамките на община Кочериново има действаща една гара – Гара Кочериново и една спирка – Спирка Мурсалево.

Общината има действаща „Наредба за управление на общинските пътища в община Кочериново“. Поради настъпилите законодателни промени тя се нуждае от актуализация. Промените касаят най-вече товарните автомобили, превозващи дървесина по общинската пътна мрежа. За ползване на общински път от товарни коли превозващи дървесина, на основание Закона за горите, се издават разрешителни за достъп до горски територии. В тях се определят и начина на установяване на повредите нанесени при експлоатацията, както и по какъв начин ще се възстанови целостта на елементите на пътя.

Общата дължина на общинската пътна мрежа в област Кюстендил е в размер на 446 км в т.ч. в община Кочериново 73.7км. -16% от третокласните пътища в областта. За периода 2015-2019г в област Кюстендил няма построени нови третокласни пътища.

Ежегодно на критичните участъци се извършва почистване от растителност на банкетите на пътя за осигуряване по-добра видимост на водачите на МПС. Голям е делът на нестабилизираните /черни/ пътища, особено в западните райони на Общината. Те са непроходими при продължителни валежи, така остават откъснати редица отдалечени махали в с.Фролош и с.Цървище.

Част от пътищата от Републиканската пътна инфраструктура 3 та категория, които са част от общинската пътна мрежа, по проектни параметри не отговарят на засиленият ежедневен трафик на МПС. Те се нуждаят от рехабилитация и коригиране на заложените с проектирането им параметри.

Основния проблем отново е недостига на финансови средства. Малкият размер на приходите не позволяват Общината да задели достатъчно средства за поддържането на пътната инфраструктура. Без дофинансиране от Централния бюджет Общината не е в състояние да реши проблема.

Тези благоприятни дадености за развитие на хотелиерството/ресторантьорството, културен, винен, велотуризм, риболовен, религиозен, екотуризм и др./произтичащи

от стратегическото разположение на общината и нейната инфраструктура, са все още недостатъчно използвани от бизнеса и населението в района. Това е един от стратегическите приоритети в дейността на Общината, с цел създаване условия за ефективно използване на природните ресурси и географското ѝ положение.

32. Водоснабдителна мрежа

Водоснабдяването на населените места с питейна вода е възложено на Областното ВиК дружество „Кюстендилска вода“ гр.Кюстендил. Основния питеен водопровод води началото от ВЕЦ „Калин“.Водопровода до гр. Рила е общ за двете общини, след което продължава до община Кочериново. Макар че водохващането се захранва от яз. „Калин“, то е от открит тип и силно се повлиява от количеството на валежите. След изчерпване на водните запаси на язовира през месеците, август и септември се чувства недостиг на вода. Изграждането на резервоари за вода за улавяне на излишните води и компенсиране на недостига им е жизнено важно за водоснабдяването в Общината. Резервоари има изградени в следните населени места:

- гр. Кочериново с обем 500 куб.м ремонтиран през 2020 година
- с. Драгодан с обем 25 куб.м
- с. Боровец с обем 75 куб.м
- с. Бураново с обем 100 куб.м
- с. Крумово с обем 100 куб.м

Все още няма изградени резервоари в селата Стоб, Пороминово, Бараково, Мурсалево.

За решаване на проблемите с водоснабдяване на населението с вода за битови нужди в Общината са предвидени следните приоритети:

- ПУП-ПЗ и инвестиционен проект за изградени на нов резервоар за питейно водоснабдяване на гр. Кочериново
- Реконструкция на водопроводната мрежа на с.Пороминово, общ. Кочериново, подобект „Напорен водоем $V=500$ куб.м „ – ПУП-ПЗ и инвестиционен проект.

В момента на територията на общината има изграден 12 км външен водопровод и вътрешна водопроводна мрежа 38.5 км, която доставя годишно около 250 000 куб.м вода за питейни нужди. За задоволяване на нормалните нужди на населението в общината с питейна вода са необходими около 400 000 м³ вода годишно.

Водопреностните съоръжения в Общината са значително амортизирани. Загубите на питейна вода по водопреностната мрежа са значителни. Необходимо е в най-скоро време да започне подмяна на тези остарели и често аварирани съоръжения. Основния проблем отново е недостига на средства.Участието в Националната асоциация на ВиК. дружествата ,ще даде възможност за подобряване на финансирането.

Проблема с осигуряване на питейна вода ще се задълбочава в световен мащаб в бъдеще. Водата ще става дефицитен природен ресурс. На територията на Общината има

некаптирани редица подземни води, които все още не са включени във водоснабдителната система.

Таблица № 22 Използвана питейна вода от домакинство от обществено водоснабдяване средно на един човек

Обхват	Години				
	2015 г	2016 г	2017 г	2018 г	2019 г
Страната	99	100	99	99	99
Област Кюстендил	94	97	99	98	101

Приоритети :

Изграждане на резервоари за вода в четири села

Подмяна на остарялата водопреностна мрежа с. Бараково и с. Пороминово

Включване на подземните води във водоснабдителната система- в землищата на гр. Кочериново, с. Пороминово и с. Стоб.

Взаимодействие с държавните органи и на ВиК асоциация - Кюстендил за подобряване състоянието на довеждащите централни водопроводи извън територията на общината.

Очакваните резултати от реализацията на планираните мероприятия в съоръжения за водоснабдяване са аналогични със сектора отпадни води, като част от цялостна политика по водния сектор - подобряване на жизнената среда, намаляване риска от различни заболявания, подобряване хигиенното състояние на населените места, увеличаване привлекателността и пазарната цена на наличните имоти. Очакваните резултати са свързани и с подобряване на качеството на живот, предотвратяване на водни кризи, редуциране на режими за водоподаване при засушавания до минимум т.н.

33. Канализационна мрежа

На територията на Община Кочериново до 2014 г. има изградена само 6.2 км канализационна мрежа само в едно населено място. През периода са изградени канализационни мрежи в селата Стоб , Мурсалево и Бараково . С тях общата канализационна мрежа на Общината нараства на 16 км.

Общината е с незадоволително изградена канализационна система, което е в противоречие с хигиенните норми и опазване на околната среда. Това е приоритетна задача на ръководството на Общината. Очакваните резултати от реализацията на

планираните канализационни мрежи, части от тях и съответните ПСОВ са свързани със запазване на екологичното равновесие, подобряване на здравния статус на населението, подобряване хигиенното състояние на населените места, премахване на нерегламентирано изхвърляне на отпадни води, защита на природата чрез подобряване състоянието на водите, увеличаване привлекателността и пазарната цена на наличните имоти, подобряване на инвестиционния интерес и др.

В много населени места поради липса на канализационна мрежа ,битово-фекалните води са заустени в деретата, което води до замърсяване на водните потоци.

Образуваните отпадъчни води от домакинствата са изчислени (90% от доставената за домакинствата вода от ВиК/ и са приблизително 220 000 м³,които замърсяват реките Струма, Рилска и Копривлен и безводните дерета.

Проблемите и недостига на канализация на редица населени места,стоят непрекъснато на вниманието на общинското ръководство.Подготовката за изграждане на канализация е стартирала, като са изготвени следните проекти:

„Комплексен проект за изграждане на ПСОВ-Кочериново и главен канализационен колектор на град Кочериново”, с

Подобект 1: Главен канализационен колектор на град Кочериново

Подобект 2: Пречиствателна станция за отпадъчни води, в ПИ 02748.113.913 по КККР на с. Бараково, общ. Кочериново.

Напредва подготовката на проект и изграждане на канализационна мрежа в с. Бараково.

Изготвен е технически проект за канализационна мрежа в с. Пороминово .Поради недостиг на средства се проучва възможността за включване в някои от действащите програми.

Изграждането на канализация и отвеждането на битовите води в ПСОВ ,ще доведе до подобряване условията на живот и ще даде тласък на приоритетните за развитието на Общината в области, като туризъм,развитие на хотелиерството, ресторантьорство и ще подобри качеството на предлаганите услуги.

34. Телекомуникации

Съобщителната инфраструктура е добре развита.Във всички населени места покритието на трите мобилни оператора е над 95%.Почти всеки пълнолетен гражданин притежава мобилна връзка.Всички населени места са с осигурен достъп до интернет.В офисите на общинската администрация има безжичен интернет.

Резултатите от проведеното през 2020 г. изследване за използването на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в домакинствата и от лицата показват, че 78.6% от домакинствата в област Кюстендил имат достъп до интернет в домовете си, при средно 78.9% за страната. Спрямо предходната година в областта се

регистрира увеличение от 16.1 процентни пункта на домакинствата с достъп до интернет.

За периода 2011 – 2020 г. използването на ИКТ става все по-масово – относителният дял на домакинствата с достъп до интернет се е увеличил повече от два пъти.

35. Енергийна мрежа и системи

Енергийната инфраструктура е добре развита и не се нуждаят от специална подкрепа. Всички населени места са електроснабдени и практически не съществуват проблеми с електроснабдяването в общински план.

На територията на общината няма изградени ТЕЦ. Всички населени места са електрифицирани и се захранват от ВЕЦ “Рила”, система “Рилска река” и “Пресевна гара Кочериново”. Осигурено е и улично осветление, като има изградени необходимите трафопостове. Като цяло електроразпределителната система е реконструирана и поддържана на добро равнище с повишени механични и електрически параметри. Чрез строителството на нови трафопостове се решават потребностите от нарасналите товари. В някои населени места мрежата ниско напрежение не отговаря на нарасналото потребление, особено през зимния сезон. Конфликтни точки се създават където клоните на дърветата за озеленяване се допират до проводниците. Това затруднява работата на електро преносното дружество. Проблем е решен, като е регламентиран с наредба на Общината за опазване и обогатяване на зелената система.

Основен проблем свързан с електроенергийната система на Община Кочериново е скъпо струващо улично осветление. Във връзка с това е необходимо да бъде довършен проект за подмяната на живачните лампи с високо налягане със светодиодни осветители (LED осветление).

На територията на общината няма изградена газопреносна мрежа.

С оглед да бъде намалена зависимостта от внос на енергийни ресурси и същевременно да се неутрализира вредното въздействие от енергопроизводството върху околната среда и климатичните промени, е необходимо рационално да се използват местните енергийни ресурси и да се увеличава дялът на ВЕИ, както в националния, така и в регионалния енергиен баланс.

Възможности за използване на възобновяеми енергийни източници все още не се използват от бизнеса и населението. Големият дял на дните със слънчево греене е добра възможност за изграждани на малки и средни фотоволтаични централи.

+

36. Екологична оценка и третиране на отпадъците

Състоянието на околната среда в община Кочериново е пряко свързано с урбанизацията на територията, използването на природните ресурси, развитието на промишлеността, селското и горското стопанство, както и степента на влаганите инвестиции в инфраструктурата и пречистването на отпадъчните води.

Контролът върху състоянието на околната среда се провежда по компоненти на средата и фактори в съответствие с поредицата от законови и подзаконово нормативни актове за управление на околната среда.

През предходния период в община Кочериново за сметосъбиране и сметоизвозване е нает външен изпълнител. Избора на изпълнител е съобразен с изискванията на ЗУО.

През 2020 г. договора с външен изпълнител е прекратен и Общината сама извършва тази дейност.

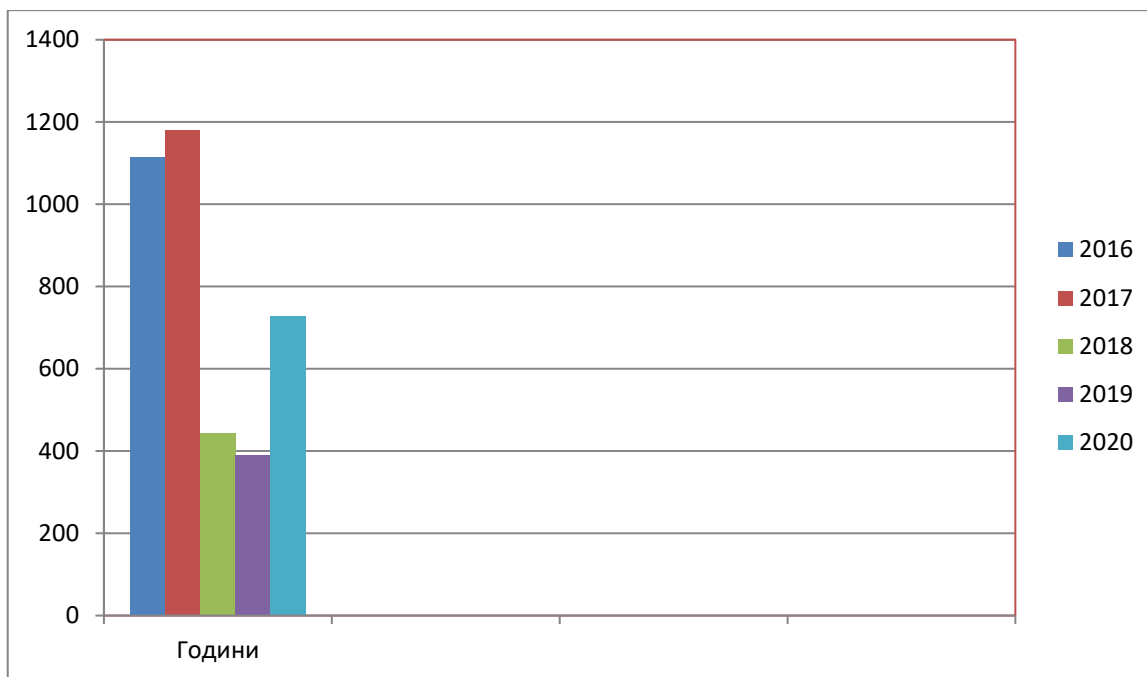
Дейността по управлението на ТБО в гр. Кочериново се извършва за сметка на общинския бюджет и се финансира от постъпленията от такси смет.

Системата за организирано събиране на територията на община Кочериново обхваща всички 11 населени места. Събирането и извозването на отпадъците се извършва от Общинско предприятие „Чистота” към Община Кочериново. Битовите отпадъци се събират в съдове за смет (кофи), контейнери топ „бобър“ и улични кошчета. Почти всички домакинства в община Кочериново са снабдени с кофи за смет. Въпреки това броят, както и състоянието на съдовете за смет и кофите за боклук, са незадоволителни. Значителна част от тези съдове са счупени и бракувани, т.е. практически са неизползваеми.

Транспортирането на твърдите битови отпадъци до депото се осъществява с един сметосъбирач автомобил. Извозването на твърдите битови отпадъци става веднъж седмично, освен общинския център гр. Кочериново, битовите отпадъци се събират във всички населени места влизащи в състава на общината., с изключение на трудно достъпните отдалечени махали на с.Фролош. Въвеждането на разделно събиране на отпадъците ще позволи тяхното рециклиране и ще помогне за намаляване на замърсяването.

Таблица №23 Генерирани битови отпадъци на територията на община Кочериново

Година	Образувани битови отпадъци (хил.т.)
2016	1114,8
2017	1179,0
2018	443,0
2019	389,08
2020	728.94

Регионалното депо за ТБО е въведено в експлоатация през 2020 г. и обслужва населението на пет общини – Благоевград, Симитли, Рила, Кочериново и Бобошево. Депото е разположено в землището на село Бучино, област Благоевград на разстояние 11.2 км. от община Кочериново. Отпадъците преди да постъпят на депото преминават през инсталация за сепариране.

Предстои рекултивация на бившето депо за общински отпадъци. Стартирал е проект „Изготвяне/актуализация на План за закриване на депото и Работен проект за рекултивация на общинско депо за неопасни отпадъци в поземлен имот № 02748.1.813 по КККР на с. Бараково, Община Кочериново, област Кюстендил”. Срок за изпълнение на проекта е 2022 г.

Очакваните резултати от изпълнение на дейността по управление на отпадъците са свързани с въвеждането на европейски стандарти относно третирането на битовите отпадъци. С тяхното изпълнение ще се гарантира екологосъобразна среда на живот, ще се ограничат вредните въздействия върху антропогенната среда, както и ще се намали екологичния натиск върху природните компоненти и ландшафтни системи.

37. Състояние на икономиката

Икономическото развитие на област Кюстендил до голяма степен определя приоритетните стопански сектори в община Кочериново. Икономиката на общината се характеризира с аграрно-промишлена структура, в която през последните години развитието на отрасъл селско стопанство е с изпреварващи темпове пред тези на отраслите в сектор промишленост.

Общата им характеристика на Общината е ниската гъстота на населението, недостатъчна транспортна достъпност на част от населените места, отдалечеността от

местата на заетост и услугите ,демографските проблеми - младите емигрират, населението застарява, раждаемостта е ниска. В резултат на това икономическата активност е ограничена - заетостта е съсредоточена в сектора производство или в публичните услуги (администрация, образование, социални услуги, здравеопазване). В резултат на това, жизненият стандарт е нисък с доходи под средните за страната и с преобладаващи нива на крайна бедност. По този начин обезлюдяването в „проблемните територии“ селища разположени на запад от р.Струма където се наблюдава че, икономическата активност намалява, работната сила емигрира. Липсата на млади предприемачи пречи на развитието на нови бизнеси, а населението е под критичната маса за осигуряване адекватни услуги. Всичко това се отразява в намаляващата привлекателност на района като място за живеене, работа и развитие на туризма

Определящи фактори за икономиката на община Кочериново са:

- наличните природни ресурси, които са предпоставка за развитието на земеделието, горско стопанство и туризма;
- екологичната чистота на района;
- близостта до областния град Благоевград и до международния път Е79 и Автомагистрала Струма, които осигуряват възможности за пазар на произведената продукция и възможности за развитие на туризма.
- Близостта до Рилския манастир,родното място на Ив.Рилски с. Скрино, природна забележителност „Стобски пирамиди“, разкритите антични селища, осигурява възможност за развитие на туризма.

Таблица №24 Брой на нефинансовите предприятия според броя на заетите в тях лица

Обхват	Брой на нефинансовите предприятия				
	общо	Заети лица бр.			
		До 9	10-49	50-249	250+
Страната	419681	388 980	25 204	4 738	759
Югозападен район	166 538	154 342	9 927	1 907	362
Област Кюстендил	6 136	5 767	306	62	2
Община Кочериново	101	96	5	0	0

Таблица №25 Брой на нефинансовите предприятия в община Кочериново по населени места

Населена място	Брой на нефинансовите
----------------	-----------------------

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

	<i>предприятия</i>
Гр.Кочериново	74
С.Бараково	10
С.Мурсалево	10
С.Пороминово	3
С.Боровец	2
С.Стоб	17
С.Драгодан	3
С.Цървище	1
Общо за общината	120

Данни на „Отворен портал на Р. България“ октомври 2020 г.

Намаляването на броя на регистрираните стопански субекти в рамките на един месец се дължи на негативното влияние на разразилата се ковид криза върху икономиката на държавата.

Таблица № 26 Произведена продукция хил.лв.

<i>Обхват</i>	<i>2015 г</i>	<i>2016г</i>	<i>2017 г</i>	<i>2018 г</i>	<i>2019 г</i>
Страната	153 275 119	151 283 795	168 150 221	180 986 627	194 336 570
Област Кюстендил	1 447 740	1 208 900	1 302 866	1 410 606	1 498 260
%	0.94	0.79	0.77	0.78	0.77

На територията на община Кочериново нефинансовите организации са наели 268 човека, като 170 от тях работят в малки предприятия до 9 човека, а 97 са служителите в средно голяма фирма до 49 човека.

Основните бизнес субекти формиращи икономиката на община Кочериново са: ЕТ „Нейчо Гръчки“ – производство на хляб и хлебни изделия, „Евро мийт енд милк“ ЕООД - производство на млечни и местни продукти, свинеферма и кравеферма, мандра, „ЕВРОСТИЛ“ ЕООД – шивашка дейност, „Руси Димитров“ ЕООД - производство и търговия на хляб, „АГРАРИЯ“ ООД – шивашка дейност, „Сервиз – пласт“ ЕООД – авторемонтни услуги, производство и монтаж на алуминиева и PVC дограма, РПК „Напред“ – търговска дейност, Дъскорезна фабрика с. Бараково, Робифир пласт“ – производство на полиетиленови изделия, Мраморен цех, „ДЖИНАЕ“ ЕООД- производство на мебели, „Палети Л“ ООД - производство на дървени палета, „РИЛАНА“ ЕАД – бутилиране на кегове, „Кибор2013“ ЕОД производство и преработка на селско стопанска продукция..

Преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) в предприятията от нефинансовия сектор в област Кюстендил към 31.12.2019 г. възлизат на 43.4 млн. евро, което е с 1.1% повече в сравнение с 2018 година. Техният дял в общия размер на направените чуждестранни инвестиции в страната е 0.2% и съответно 0.3% от преките чуждестранни инвестиции в рамките на Югозападен район.

През периода 2014 – 2021 г няма направени чуждестранни инвестиции в общината.

За огромния брой на малките търговски фирми допринася това, че много хора, които останат без работа, се опитват да стартират собствен бизнес в тази сфера. Но не всички успяват да се задържат на пазара. През последните години доходите на хората нарастват, и се увеличава покупателната способност на населението. Ръст бележат онлайн продажбите. Нараства и броя на новостроящите се търговски обекти.

38. Добивна промишленост

След упадъка на добивната промишленост през 90 години на миналият век и до 2010 г. постепенно започва да се съживява. Разви се частната инициатива, като се създадоха малки примитивни в началото цехове, ориентирани в преработка на селско стопанска продукция и обла дървесина..

На територията на Общината попадаща на запад от р. Струма, където се намират големи масиви с изкуствено създадени иглолистни гори, се добива иглолистна дребноразмерна дървесина. За добиването на дървесината работи две фирми собственост на физически лица от с. Мурсалево. Те са основни доставчици на дърва за огрев на местните жители и суровина на дърво преработващите цехове Освен в горите държавна собственост, те извършват добив на дървесина от недържавните гори. Потенциал за увеличаване делът на добивната промишленост е усвояването на съхнещите от каламитети гори и активиране работата в горите общинска собственост. Ползването в държавните гори се осъществява от организации регистрирани извън общината. Те не наемат местни работници. Добитата дървесина от тях се преработва извън общината.

На река Струма в близост до Гара Кочериново през последните години възстанови работата си баластриера с монтирана пресевна инсталация. Юридическото лице собственик на предприятието е със седалище Благоевград и развива дейност на територията на двете общини.

На територията на общината действа и една държавна концесия за добив на инертни материали по р. Струма.

39. Преработвателна промишленост

Преработвателният сектор заема водещо място в промишленото производство на Общината. Въпреки този висок дял, района се характеризира с недостатъчни икономически структури в областта на преработвателната промишленост. Съществува

недостиг на инвестиции с предприемаческа дейност и спад в икономическата активност на населението. От друга страна увеличаващото се производство на овощни плодове – предимно ябълки, малини, плантации от орех и бадем са потенциал за нарастване на преработвателната промишленост.

През периода до 2021г. е закрито едно предприятие. Открито е едно предприятие в с. Стоб, това е за бутилиране на бира в кенове и кегове за еднократна употреба.

В настоящият момент на територията на община Кочериново в преработващия сектор функционират общо 12 организации преобладаващо преработващи суровини и материали, в които постоянно заети са около 250 човека.

Основните производствени проекти в тях са свързани с преработването на месо, мляко, производство на хляб, производство на фасониран дървен материал и пелети, добиване на фурнир, обработка на мрамор, производство на варови разтвори, бутилиране на кегове и кенове и производство на облекло. Всички цехове са в категорията малки предприятия, с изключение фирма „Евро мийт енд милк” ЕООД, която е в категория средни предприятия от 50 до 149 служители на трудови договори. Цеха за преработка на месо е специализиран предимно в производството на колбаси. Почти изцяло продукцията му се пласира в търговската мрежа на Благоевград, Югозападна България и Северна Гърция.

В сферата на дървопреработвателната промишленост работят 4 броя цехове Основната им дейност е насочена към разбичване на обла дървесина и се предлагат на пазара като дъски и греди. Потенциал за развитие на тези цехове е въвеждането на технология позволяваща дълбочинна преработка на дървесината т.с. излизане на пазара с краен продукт – мебели, дървени играчки и т.н. Разработването на горите общинска собственост ще спомогне снабдяването на дървопреработвателните цехове с така необходимата им суровина

Една фирма поддържа Републиканската пътна мрежа в Общината.

В Общината няма предприятия, които развиват дейност в сферата на енергетиката. Напоследък се засилва интереса на фирмите и гражданите към монтиране на соларни/фотоволтаични панели за производство на електрическа енергия за собствени нужди и продажба. Реализирана е една фотоволтаична централа ползваща енергията на слънчевите лъчи с капацитет 30 киловата. Големият брой слънчеви дни на годишна база, чистият въздух и политиката провеждана от правителството и Европейския съюз са основата за бъдещо увеличаване делът на тези централи в енергийната обезпеченост на общината.

40. Селско стопанство

Община Кочериново разполага с 91 191 дка земеделски земи, от които 50439 дка обработваеми площи. Близо половината от земеделските територии на общината са необработваеми /44,69%/. Най-голям е делът на земеделските земи в землищата на гр. Кочериново, с. Фролош и с. Цървище. Тук се намират близо половината от обработваемите земи на Общината. Най-малък е делът на земеделските земи в с.

Боровец – 3166 дка, а най-голям в с. Фролош 19221 дка. Най-плодородни и подходящи за механизирана обработка са земеделските земи в землището на гр. Кочериново които заемат 14 955 дка – 90% от тях са поливни. С подобни показатели са земите в землищата на с. Стоб, с. Пороминово, с. Бараково и с. Мурсалево.

Таблица № 27 Селскостопанския фонд по населени места в община Кочериново

Населено място	Селско стопански площи в дка
гр. Кочериново	1481.149
с. Бараково	793.377
с. Пороминово	2800.077
с. Стоб	2418.087
с. Мурсалево	750.528
с. Драгодан	2183.821
с. Цървище	7155.144
с. Фролош	19221.000
с. Боровец	418.672
с. Бураново	2308.741

С предмет на дейност земеделие и преработка на селскостопанска продукция на територията на община Кочериново са регистрирани следните кооперации:

- РПК „Напредък“ – град Кочериново
- Потребителска кооперация „Възраждане“ – село Стоб
- ЗКПУ „Струма“ – село Мурсалево
- Материално-техническо стопанство “МУРС“ - гр.Кочериново

Дейност в земеделието и преработката на млечни и местни продукти осъществява и фирма „Кибор 2013“ ЕООД. Организацията има завършен цикъл на производство.

Делът на поливните площи от общия размер на обработваемите земеделски територии в община Кочериново е 46,60 % и е повече от два пъти по – голям от средния за областта – 19,75%. Едновременно с това Общината има и най – голям дял на поливните площи от всички останали общини в рамките на областта. Поливните площи са разположени в равнината част на територията на Общината. Такива няма в планинското села Фролош и Цървище, които са с най-голям дял обработваеми земи над 26 000 дка. Това налага различни приоритети при планиране на животновъдството и растениевъдството.

Този показател и наличието на запазени почви, както и традициите в обработването на земята, определят селското стопанство, като водещ сектор в икономиката на Общината. През последните години то се развива с изпреварващи темпове пред другите отрасли на икономиката.

В община Кочериново съществува възможност за приоритетно развитие на интензивно земеделие, чрез отглеждане на пресни зеленчуци, плодове, десертно грозде и технически култури (без рапица), както и прилагане на системи за сеитбооборот при отглеждане на зърнени култури, развитие на оранжерийното производство на зеленчуци и цветя;

Предоставянето на обработваема земя по договори за аренда не носи почти никакви приходи на собствениците. Ниската рентабилност на земята е резултат от ниските доходи на арендаторите от единица площ и традиционно засаждане с житни култури. Извършването на сеитбооборот на площите е предпоставка за по-високи добиви.

Таблица №28 Средни цени на договорите за аренда на земеделска земя 2020 г.

Обхват	Средна цена на дка
Общо за страната	45 лв.
Югозападен район	29 лв.
Област Кюстендил	23 лв.
Община Дупница	25 лв.
Община Трекляно	14 лв.
Община Кочериново	23 лв.

В изпълнение на Общата селскостопанска политика на ЕС за стимулиране на биологичното земеделие Общината разполага с достатъчен потенциал, който все още не е напълно използван. По данни за 2017 г. Eurostat посочват, че отглеждането на чиста селскостопанска продукция в ЕС обхваща вече 12,6 млн. ха, или 7% от общата използвана земеделска площ в ЕС.

В Общината все още не са разкрити и не се прилагат възможностите за развитие на биологичното земеделие. Съществуват условия за засаждане на лозя, лавандула, маточина за отглеждане по методите на биологичното земеделие, за производство на

биовино и етерични масла. Потенциал за развитие съществува в отглеждане на пчели за производство на екологично чист мед. Наложително е сертифицирането на площи за отглеждане на биологични култури, това ще доведе до увеличаване размера на предлаганата на пазара биологична продукция и повишаване на нейната цена. Полезни насоки и консултации за прилагането на биологичното земеделие предлагат някои НПО на пазарен принцип. Има изградени административни структури към МЗХ „Отдел биологично растениевъдство и животновъдство“ и Консултативен съвет по биологично земеделие, които да подпомагат и насърчават производството на екологично чиста селско стопанска продукция. Биопроизводството е включено като приоритет във всички инвестиционни мерки на ПРСР.

Проблема с реализацията на селско стопанската продукция особено от дребните производители ще се облекчи след създаване на национална дигитална борса за свежа земеделска продукция – „От полето, направо на трапезата“

Природо климатичните фактори, големият дял поливни земеделски земи са предпоставка за развитието на модерно растениевъдство. Условия за развитие и природни дадености в Общината имат още пасищното отглеждане на домашни животни, производството на гъби, оранжерийно производство на цветя и зеленчуци, култивирането на билки, засаждане на плантации от лавандула и специално селектирана шипка, промишлено пчеларство, производство на ягоди и т.н.

В тази връзка е необходимо да се провежда разяснителна кампания сред населението, както за биологичните особености и икономическата изгода от производството на определена селско стопанска култура, така и за различните възможности за финансиране и участие в национални и европейски програми.

През последните години освен традиционните за района овошки /ябълки, череша/ се направиха и градини от обикновен орех, малина и бадем. Продължава тенденцията на нарастване на площите с млади овощни насаждения. Преобладаващо обработваемите площи се засаждат с житни култури. Добра реализация на пазара бележи маслодайната рапица, което наложи трайна тенденция към увеличаване на площите. В района са подходящи условията за полско производство на домати, картофи, пипер, патладжан, листни зеленчуци, кореноплодни, бобовите растения и лук за зелено

Община Кочериново разполага с достатъчно и относително запазени в почвено отношение земеделски земи, с изградена система за напояване за развитие на модерно растениевъдство. Остава нерешен въпроса за големия дял необработваеми земеделски земи. Една част от тях главно в планинските и полупланинските райони са се самозалесили и са приели характеристиката на гора. Необходим е внимателен анализ да се прецени колко от тях ще се стопанисват като гори и кои ще се ползват за производство на селско стопанска продукция. При изготвяне на този анализ освен икономическа оценка, и задължителната екологична оценка, водещ трябва да бъде общественият интерес. В бъдеще все повече ще се засилват общите ползи на тези територии, като: усвояване на въглеродния двуокис, омекотяване на микроклимата,

намаляване на почвената ерозия, регулиране и запазване на водните запаси, съхраняване на биоразнообразието и др.

Високият относителен дял на пасищата в Общината предоставя добри възможности за пасищно овцевъдство и месодайно говедовъдство, но недостигът на зърно и фуражи ограничава животновъдната продукция. Едва до 1/10 от селскостопанската продукция на региона. Говедовъдството се развива в гр. Кочериново. Голяма част от животинската продукция е произведена по екстензивен начин в дребни ферми и лични стопанства.

На територията на Община Кочериново традиционно се развива планинското и полупланинското животновъдство. То се характеризира с преобладаващо отглеждане на овце, кози и говеда. И е съпроводено с редица трудности - разпокъсано животновъдство; нарушен породен състав; висока цена на елитния разплоден материал; висока себестойност на произвежданите фуражи; високи цени на медикаменти и лекарства; липса на свободни финансови средства в кооперациите и частните стопани; ниски изкупни цени на произведената продукция, често под себестойността; нередовно плащане на произведената продукция от фирми-преработватели; ниска квалификация на работещите в животновъдството, застаряващо и намаляващо население в селата.

Аграрният сектор на община Кочериново трябва да се приспособи към европейските стандарти за качество и квоти за износ на продукцията. Развитието на сектора се задържа от не добре развития пазар на земята, разпокъсаната ѝ собственост, недостиг на механизация на труда, нездравата връзка с преработвателната промишленост, несигурност в реализацията на селско стопанска продукция. Насърчителни са усилията на отделни фирми през последните години. Започналият процес на окрупняване на земята, ще даде тласък в механизирани процесите и е гаранция на преработвателите за ритмичното снабдяване със суровина.

Ежегодно кмета на общината на основание Закона за горите издава заповед, за паша в горския фонд, в която определя местата за паша на домашни животни пасищно отглеждани, допустимият им брой и начина на пашуване. Заповедта се довежда до знанието на всички животновъди практикуващи пасищно отглеждане на животни.

Добра практика е, общината да предоставя на животновъдите общински мери, пасища и ливади, с цел подпомагане развитието на този сектор.

С помощта на програми за насърчаване и подпомагане на животновъдството ежегодно се увеличава дялът на животните, които се хранят на ясла в животновъдни

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

ферми. Наличието на много ливади и големият дял на поливните земеделски земи, са добра основа за увеличаване делът на селскостопанските животни отглеждани във ферми. Тук възможностите за механизирани и автоматизирани на процесите са по-големи и труда е по-привлекателен.

Броят на отглежданите животни през последните години се запазва. Животновъдството е традиционно силен отрасъл от земеделието. Перспективни сектори на животновъдството са

- говедовъдство за производство на месо и мляко

- свиневъдство

- птицевъдство

Към 2021 година с най-голям относителен дял са стопанствата отглеждащи крави, овце, кози и свине. Поради затруднена реализация броя на козите бележи трайна тенденция на намаляване. Броя на отглежданите коне за сметка на намаляващият дял на козите се увеличава ежегодно.

Таблица № 29 Данни за броя на регистрираните отглеждани животни в община Кочериново към декември 2021г.

ЖИВОТНОВЪДИ	НАСЕЛЕНО МЯСТО	ВИД НА ОТГЛЕЖДАНИТЕ ЖИВОТНИ	БРОЙ ОТГЛЕЖДАНИ ЖИВОТНИ КЪМ 01.02.2021 год.
1.	Гр.Кочериново	Овце	91
		Кози	8
2.	С.Бураново	Овце	3
		Кози	136
3.	с.Стоб	Говеда	20
		Коне	8
4.	с.Стоб	Овце	665
		Кози	8
5.	С.Цървище	Говеда	53
		Коне	11
6.	С.Бураново	Овце	198
		Кози	1
7.	Гр.Кочериново	Говеда	31
		Коне	36
8.	Гр.Кочериново	Овце	494
9.	Гр.Кочериново	Говеда	50
10.	Гр.Кочериново	Говеда	30
		Коне	12
11.	Гр.Кочериново	Говеда	126
12.	С.Цървище	Овце	162

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

13.	С.Фролош	Говеда	100
14.	Гр.Кочериново	Говеда	114
15.	С.Пороминово	Говеда	36
16.	Гр.Кочериново	Биволи	47
17.	Гр.Кочериново	Говеда	50
18.	С.Бараково	Коне	3
19.	С.Бараково	Овце	525
20.	С.Бараково	Говеда	79
21.	Гр.Кочериново	Говеда	195
22.	С.Пороминово	Овце	82
		Кози	5
23.	Гр.Кочериново	Коне	16
24.	С.Бараково	Коне	3
25.	С.Стоб	Коне	1
26.	С.Цървице	Говеда	43
		Овце	22
		Кози	4
27.	Гр.Кочериново	Овце	118
		Кози	2
28.	С.Стоб	Овце	54
		Кози	10
29.	Гр.Кочериново	Говеда	89
		Овце	400
30.	С.Фролош	Овце	37
31.	С.Бараково	Говеда	2
		Коне	2
32.	С.Стоб	Овце	289
		Кози	24
33.	С.Пороминово	Овце	53
		Кози	3
34.	С.Бураново	Говеда	116
35.	Гр.Кочериново	Говеда	37

Изоставането в сектор “Животновъдство” по отношение сектор “Растениевъдство”. трябва да се преодолее чрез,увеличаване броя на отглежданите животни, в това число и на български породи за производството на мляко и млечни продукти, месо и месни продукти, чрез по-голяма подкрепа и повече инвестиции в отрасъла,участие в европейски програми и мерки от ПРСР и инструмента “Следващо поколение ЕС”– част от плана за възстановяване на ЕС от кризата, предизвикана от COVID-19.

Горските територии на община Кочериново са в размер на 73 851 дка и заемат 40,51 % от общата територия на общината. По видове собственост най-голям дял имат държавните гори, следват общинските и тези собственост на физически и юридически лица. Независимо от вида собственост, гората изпълнява обществени функции – пречиства въздуха, спира ерозията, подобрява структурата и формира хумус в почвите, създава среда за отдих, регулира микроклимата, запазва постоянен дебит на

водоизточниците. Значителен е приноса на горския сектор в зелената икономика. Трябва разумно да използваме големия потенциал, който предоставят горите по отношение на екосистемни ползи, туризъм, рекреация, високо ефективно използване на горската биомаса за получаване на енергия и др. По тази причина обществото е толкова загрижено за съдбата и състоянието на Българската гора.

През м. юли 2021 г. Европейската комисия прие новата Стратегия на Европейския съюз (ЕС) за горите до 2030 г., като част от Европейския зелен пакт и Стратегическия план за развитие на горския сектор в РБ, 2014-2023 г., да бъдат изпълнени мерките на ЕС за намаляване на емисиите от парникови газове с поне 55% до 2030 г. и постигане на климатичен неутралитет през 2050 г. По-зелена, нисковъглеродна Европа чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, приспособяване към изменението на климата и превенция и управление на риска

Стратегията предвижда разработването на схеми за възмездяване на собственици и управители на гори при предоставяне на алтернативни екосистемни услуги, например чрез поддържане на части от техните гори непокътнати. Новата обща селскостопанска политика (ОСП), наред с други политики на ЕС, ще даде възможност за по-целенасочена подкрепа на горските стопани .

До този момент община Кочериново притежава 9500 дка гора от които около 5000 дка се намират в землището на с.Пастра община Рила.Останалите около 4500 дка са разпръснати в землищата на населените места влизащи в състава на Общината.

По силата на сключен договор между Община Кочериново и ТП ДГС „Рилски манастир“ гр. Рила, горите общинска собственост са предоставени за стопанисване и охрана на държавния орган създаден да охранява и обогатява горското богатство – Горско стопанство.Ежегодно общинския съвет приема „ Годишен план за изпълнение на горскостопанските план“.Охраната, опазването и стопанисването на горите е задължение на Горското стопанство. Приходите от продажба на продукти от гората се поделят между двете страни.

За общинските гори в землището на с. Пастра има изготвен Горскостопански план в които са заложили лесовъдски мероприятия за повишаване на производителността на насажденията, подобряване на здравословното състояние на горите, опазването от болести, вредители и пожари, възпроизводство на горите, размера на площите за паша и допустим брой домашни животни на определена територия,изграждане на горско пътна мрежа и т.н.

Предстои изготвянето на Горско стопански план и за горите на територията на Общината, след което съгласно възприетата практика ще бъдат предоставени на Горско стопанство за стопанисване, охрана и управление. В плана ще залегнат с предимство увеличаване на екосистемните ползи на горите, използването им за туризъм и рекреация, биомаса за получаване на енергия и др.;

По време на изготвяне и приемане на горско стопанския план, трябва да се предостави възможност гражданите да се информират и предизвикат за активно участие в процеса на планиране, особено за мероприятията за ползване от горите които ще се реализират през следващите 10 години .

Най-обща характеристика на тези гори е:

- преобладаващата част са изкуствено създадени иглолистни гори на възраст около 50-60 години. Те са създавани да намалят екстремните климатични явления ,укротяване на пороите чрез намаляване на повърхностния воден отток, да обогатят и променят ландшафта, да подобрят микроклимата, усвояване на пустеещите голи площи и превръщането им в потенциал за развитието на целулозната промишленост.

- наличието на нискостъблени гори – това са гори които са изсичани няколко пъти и са ползвани в миналото за добив на дърва за огрев и листников фураж за изхранване на домашните животни през зимния сезон.Отличават се с ниска производителност на дървесина.

Очаквано ползване от всички гори собственост на общината е около 600 м3 годишен добив на дървесина, като се спазва принципа сумарният годишен прираст на дървесина да бъде по-голям от предвиденото годишно ползване.

41. Търговия и услуги

Търговската дейност в община Кочериново е представена от продажби на предимно хранителни стоки,облекло и стоки за бита. Преобладаващата собственост на търговските обекти е на физически лица. Регистрирани са като еднолични търговци и по същество са семейни фирми. Дейност развиват и няколко питейни заведения, повечето кафе аперитиви. Значителен е делът в търговията на РПК „Напредък“

Все още е нисък дела на селскостопанската и преработена продукция ,която се реализира директно от производителя.Интерес към тези продукти проявяват най-вече преминаващите по пътя за Рилския манастир.Общината трябва да подпомогне дребните производители с направа на тържище за продажба на екологична селско стопанска продукция и продукти изготвени от нея.Тази възможност ,която е следствие от географското положение на Общината и създадените млекопреработвателен и месопреработвателен цех трябва да се насърчава и ще носи ползи на всички.

До този момент няма регистрирана търговска марка Стобски пирамиди.

Обществените услуги са слабо развити. През периода 2014-2020 са закрити два ресторанта и две дискотеки. Открито е едно казино.

Банковият и застрахователният сектор са представени съответно чрез клон на „Банка ДСК“ ЕАД и „Алианц България Холдинг“ АД. И двете представителства се намират в гр. Кочериново.

Функционират още бензиностанции – 5 бр., газ станции – 1бр., сервизи за автомобили – 7бр, автомивки 2 бр.

Основни търговски субекти в Общината са: “Радост 2010“ ЕОД, РПК “Напредък“, Потребителска кооперация „Възраждане“ и др.

Постепенно се засилва интереса към откриване на нови търговски обекти. През 2018 г са издадени разрешения за строеж на 3 нови търговски обекти, през 2019 г .нарастват на 8 бр., а през 2020 г достигат до 14 бр.

На територията на Общината не функционира нито една от водещите търговски вериги. Населението ползва услугите на търговските вериги в Благоевград. Въпреки това задоволяването на населението с хранителни стоки е добре развито с изключение на махалите на селата разположени на запад от р. Струма.

Все още не се използват предимствата на електронната търговия. Създаването на електронен магазин намалява разходите за персонал, автоматизирайки почти всички дейности, свързани с процеса на продажби. Съществуващите готови решения за електронна търговия дават възможност за лесен и бърз старт на онлайн продажбите, без да се налага наемането на скъпоструващи ИТ специалисти.

42. Туризъм

В националната стратегия за развитие на туризма „Туризъм 2030“ е заложено туризмът в България да бъде сред водещите (структуро-определящи) сектори на националната икономика, който използва ефективно ресурсите на страната за създаване на нарастващ национален доход и добре платена трудова заетост, създава ресурси и условия за опазване и защита на околната среда и културно-историческото наследство, за социално благополучие на местните общности и др..

ОУПО определя приоритетната ос на развитие на туризма, свързана с природната забележителност „Стобски пирамиди” и Рилски манастир. В него са заложени правила и нормативи осигуряващи в максимална степен едновременно социализацията и опазването на всички ценни природни и антропогенни дадености – природо защитени обекти, биоразнообразие, характерен ландшафт, недвижимо културно и историческо наследство; - предвижда развитие на туристическата инфраструктура.

Община Кочериново има разнообразни условия за развитие на различни видове туризъм, което се обуславя от редица благоприятни предпоставки. Водещите сред тях са:

- красивата природа и природни забележителности;
- богато културно-историческо наследство;

- подходящите условия за организиран религиозен туризъм, велотуризм, риболов и други.

- благоприятно географското разположение

Туризмът в класическия смисъл, е „пътуване с цел отдих и развлечение“. Изброените по-горе дадености и предпоставки предизвикват желание за пътуване. Що се отнася до втората част, създаване на условия за отдих и развлечения, те не кореспондират с възможностите на природните дадености, културна историческото наследство и географско разположение на Общината.

Туризмът в община Кочериново е един от отраслите с най-голям потенциал за развитие и същевременно с най-ниска степен на ефективно използване на възможностите за бизнес и предприемачество, изграждане на места за отдих и развлечения.

В област Кюстендил броя на местата за настаняване на туристи от 66 през 2015 г. нараства на 92 през 2019 г. Увеличение на местата за нощувка, макар и недостатъчно се наблюдава в община Кочериново.

В общината се чувства недостиг на материално-техническата база с леглови фонд. Липсата на достатъчно хотели, както и качествени заведения за обществено хранене, места за забавления са възможни ниши, които трябва да бъдат използвани. Необходимо е да се създадат разнообразия от туристически услуги и атракции за потенциалния турист. Няма организирана и професионална реклама.

Към началото на 2021 г в община Кочериново има функциониращ два хотела от семеен тип-„Мишел“ с капацитет 14 легла и „Вила Мила“ хотел 3 спални капацитет 10 души и двата хотела се намират в общинския център гр. Кочериново.

Необходимо е да се осмисли, необходимостта от развитието на туризма, чрез създаването на единен туристически продукт. Това може сериозно да допринесе за постигането на някои от основните на общината цели, а именно - устойчиво развитие, икономически растеж, трудова заетост, привличане на младите хора. Добра основа за това са отредените в ОУПО зони, в които се създават условия за развитие на туризма, подходящи и привлекателни за разполагане на инфраструктура, обслужваща курортния туризъм и отдиха – атракционни съоръжения и спортни обекти (самостоятелни и в ядра) за малки и големи посетители. Предвидено е развитие на транспортната и друга техническа инфраструктура, осигуряващо достъпност и качествено обслужване на туристическите обекти и на населените места и селищните образувания за настаняване и друго обслужване на туризма и отдиха, в границите и извън границите на общината.

Също така е необходимо с цел подпомагане на туризма като приоритетна дейност в Общината, да се увеличи административния капацитет в тази област. Препоръчително е да се обособи отдел Туризмът който да подпомага областта на туризма .

Съществено предимство на община Кочериново за развитие на туризма е близостта ѝ да една от най-значимите забележителности на страната „Рилския манастир“, както и родното място на Св. Иван Рилски в с. Скрино, намиращо се в община Бобошево.

Необходимо е да се интегрират усилията с общините Рила и Бобошево за предоставяне на общ туристически продукт като например:

– През общината преминава главния транспортен път до Рилския манастир. Географското положение е отредила мястото ѝ на свързващо звено между родното място на светеца и манастира. Заслужава внимание идеята за предлагане на общ туристически маршрут „По пътя на Иван Рилски“ и провеждане на пешеходен поход по светите места.

– Приоритет в развитие на туризма би могло да бъде изграждането на туристическа инфраструктура, като изграждане на велосипеден път от с. Бараково до Рилския манастир и свързването му с инвестиции в обекти на обслужващата сфера - крайпътното ресторантьорство, паркинги, места за краткотраен отдых и др.

– Една от най-забележителните дадености в района е природната забележителност „Стобските пирамиди“. Те са разположени в Държавния горски фонд в землището на с. Стоб. Стопанисват се от Държавно горско стопанство „Рилски манастир“ гр. Рила подделение на Югозападно държавно предприятие Благоевград. Инфраструктурата, като паркинги, екопътеката за хора с увреждания и подходи към обекта са общинска собственост. Необходими са общи усилия за изграждане на посетителски център и включване на обекта към други туристически продукти. Общината има изпълнени проекти „Стобските пирамиди“, свързани с изграждане на екопътека с посетителски център за хора с увреждания и в неравностойно положение. Избора на място на посетителския център е неудачен. Съществува възможност да се направи временен посетителски център, в началото на основната туристическа пътека за пирамидите. Незадоволително е състоянието на изградените архитектурни елементи, места за почивка, предпазни огради и информационни табели. Съществува възможност за регистрация на Стобските пирамиди, като запазена марка. Регистрацията ще осигури монопол върху използването на търговския знак.

Значими природни забележителности на територията на общината, които могат да бъдат обект за развитие на туризма освен „Стобските пирамиди“, е пещера в землището на с. Цървище “Янина градина” - не проучвана и пещера в землището на с. Фролош “Чочова скала” – не проучвана. Общината е подготвила проект „Хайдушки пътеки“ за изграждане на екопътека с дължина 7400 м в землището на с.Фролош.

Възможност за разнообразяване на туристическите услуги е наличието на обезлюдени махали в западната част на Общината и превръщането им в зони за селски и културен туризъм свързан с родната къща на Владимир Димитров – Майстора.

В ОУПО е предвидено изграждането на още един посетителски център в гр. Кочериново, който ще обслужва туристическите обекти и продукти на територията на общината.

43. Административен капацитет

Община Кочериново разполага с добре изградена административна структура и има нужния човешки ресурс и капацитет за изпълнение на ОПР 2021-2027 г.

В настоящия момент в общинската администрация работят 35 служители, разпределени в няколко направления.

Общинската администрация е разделена на Обща и Специализирана администрация, които подпомагат кмета при осъществяване на правомощията му и осъществяват дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

Кметът и общинската администрация като представители на органите на местно самоуправление са натоварени със задачите и отговорностите по вземане на решения и извършване на проекти, изпълнение и контрол при изпълнението на регионалната и национална политика за развитие. Във връзка с това те взимат решения, свързани с:

- ❖ устройството и развитието на територията на общината и населените места в нея;
- ❖ общинското имущество, предприятия и финанси /данъци и такси/;
- ❖ образованието на територията на общината;
- ❖ здравеопазването;
- ❖ културата /читалища, театри, кина, библиотеки, музей, паметници на културата, исторически паметници и др./;
- ❖ благоустрояването и комуналните Проекти /водоснабдяване, канализация, електрификация, топлофикация, комуникации, инфраструктура, третиране на битови отпадъци и пр./;
- ❖ социално подпомагане;
- ❖ опазване на околната среда и рационално използване на природните ресурси на общината
- ❖ развитие на спорта, отдиха и туризма с общинско значение.

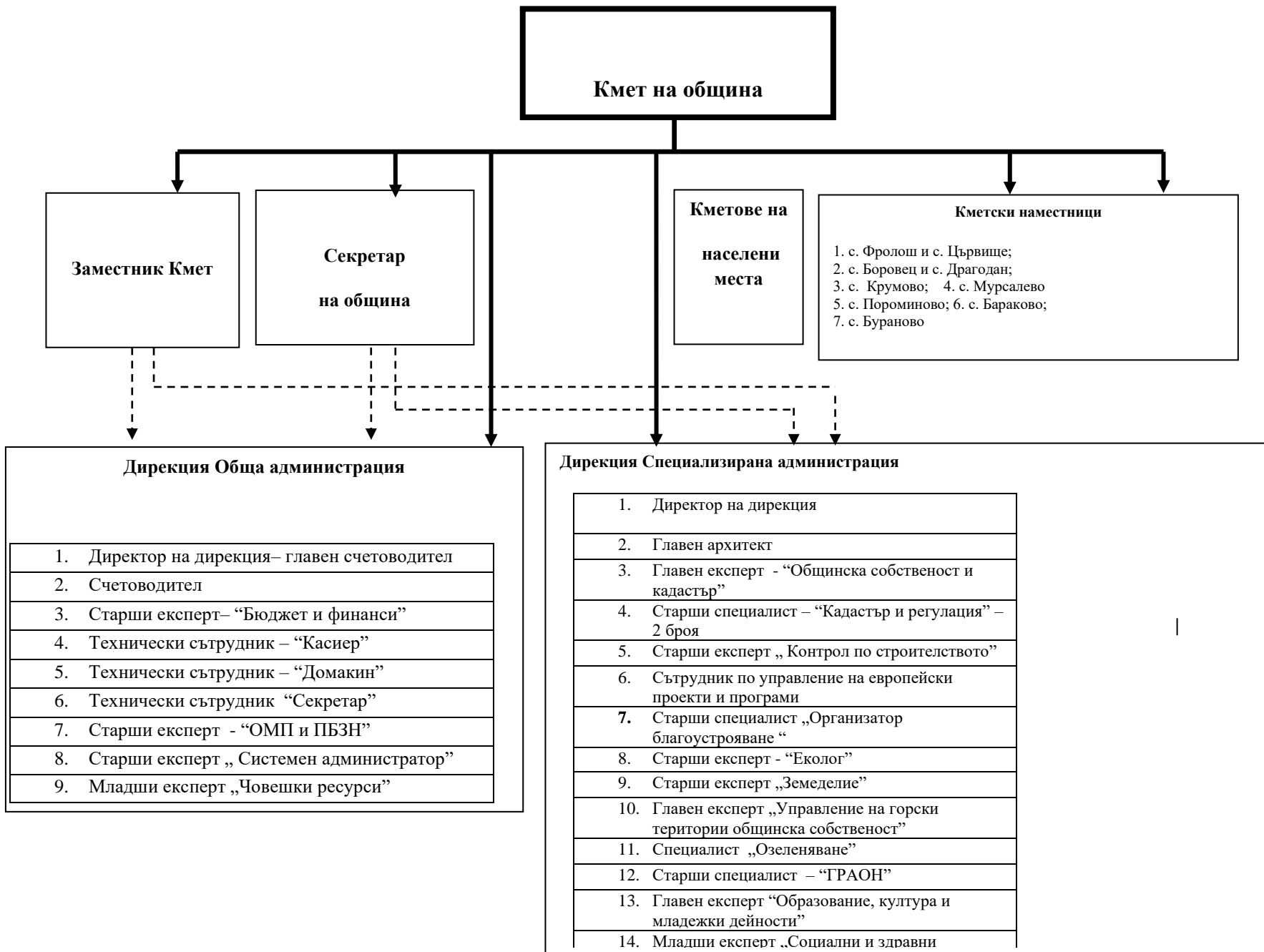
Пряко подчинени на кмета на общината при изпълнение на своите служебни задължения са един заместник кмета, секретаря на общината, кметовете и кметските наместници на останалите населени места в рамките на община Кочериново, както и двамата ръководители на двете дирекции /Дирекция “Обща администрация” и Дирекция “Специализирана администрация”/.

Таблица № 30 Обща численост и структура на длъжностите по звена и по функции за делегираните от държавата проекти

№	Длъжност	Брой	№ , длъжностно ниво, наименование на длъжностното ниво по КДА
I.	Изборни органи и органи на изпълнителната власт	9,5	
1.	Кмет на община	1	
2.	Заместник кмет на община	0,5	
3.	Кметове на населени места	1	
4.	Кметски наместници	7	
II.	Секретар на община	1	61а.5.Ръководно ниво 5А
III.	Дирекция „Обща администрация“	8,5	
1.	Директор на дирекция– главен счетоводител	1	130.6.Ръководно ниво 6Б
2.	Счетоводител	1	302.11. Експертно ниво 7
3.	Старши експерт– “Бюджет и финанси”	1	283.10. Експертно ниво 6
4.	Технически сътрудник – “Касиер”	1	313.13. Ниво сътрудник
5.	Технически сътрудник – “Домакин”	1	313.13. Ниво сътрудник
6.	Технически сътрудник “Секретар”	1	313.13. Ниво сътрудник
7.	Старши експерт - “ОМП и ПБЗН”	0,5	283.10. Експертно ниво 6
8.	Старши експерт „ Системен администратор”	1	283.10. Експертно ниво 6
9.	Младши експерт „Човешки ресурси”	1	290.11. Експертно ниво 7
IV.	Дирекция „Специализирана администрация”	16	
1.	Директор на дирекция	1	130.6.Ръководно ниво 6Б
2.	Главен архитект	1	132.6. Ръководно ниво 6Б
3.	Главен експерт - “Общинска собственост и кадастър”	1	264.9. Експертно ниво 5

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

4.	Старши специалист – “Кадастър и регулация”	2	310.12.Ниво специалист 2
5.	Старши експерт „ Контрол по строителството”	1	283.10.Експертно ниво 6
6.	Сътрудник по управление на европейски проекти и програми	1	290 а.11. Експертно ниво 7
7.	Старши специалист „Организатор благоустрояване “	1	310.12.Ниво специалист 2
8.	Старши експерт - “Еколог”	1	283.10.Експертно ниво 6
9.	Старши експерт „Земеделие”	1	283.10. Експертно ниво 6
10.	Главен експерт „Управление на горски територии общинска собственост”	1	264.9. Експертно ниво 5
11.	Специалист „Озеленяване”	1	312.13. Ниво специалист 3
12.	Старши специалист – “ГРАОН”	1	310.12. Ниво специалист 2
13.	Главен експерт “Образование, култура и младежки Проекти”	1	264.9. Експертно ниво 5
14.	Младши експерт „Социални и здравни Проекти”	1	290.11. Експертно ниво 7
15.	Специалист “Местни данъци и такси”	1	312.13. Ниво специалист 3
	ОБЩО	35	

В общинската администрация има изградена електронна система за управление на архивите и текущата кореспонденция. Необходимо е да се изготвят правила за обратна връзка с клиентите. Тя може да се осъществи, като се оставят листовки с възможност за оценка на качеството на услугата, кутии за предложения, провеждане на анкета и интернет страницата на Общината, където жителите да имат възможност свободно и обективно да комуникират с администрацията. Веднъж месечно директорите на дирекции да разглеждат постъпилите материали и да набележат мерки за повишаване качеството на административните услуги.

44. Бюджетна осигуреност

Анализът на бюджета на Общината в периода 2019 – 2021г, ясно показва, че община Кочериново не притежава собствен финансов потенциал, за да финансира изпълнението на политиките си за развитие в бъдеще. Основен източник на финансов ресурс и през следващия планов период ще бъдат европейските структурни и инвестиционни фондове, както и ежегодно финансиране от Националния бюджет, които трябва да подкрепят усилията на Общината в постигане на поставените стратегически цели.

Таблица № 31 Планирани и изпълнени собствени приходи по бюджета за 2020 г., свързани с управление на общински имоти, са както следва:

<i>Приходи 2020 г</i>	<i>Планирани</i>	<i>Изпълнено</i>
1. Собствени приходи	735204	787470
В т.ч от наеми	22 000	18774
От продажби	40 000	90 269
От концесии	10 000	14 357

Таблица №32 Структура на приходите в общинския бюджет за последните три финансови години

<i>Приходи</i>	<i>Относителен дял %</i>		
	<i>2018 г</i>	<i>2019 г</i>	<i>2020 г</i>
Наеми имущество	1%	1%	1%
Наеми зем. Земя	2%	2%	2%
Продажба земя	6%	3%	1%
Нетни данъци	4%	4%	3%
Външно финанс.	87%	80%	93%
Общо	100%	100%	100%

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

Общината няма финансов капацитет за самостоятелно финансиране на проекти и приоритети заложи в ОПР 2021-2027г. В бюджета няма заделени средства за разработване, управление, изпълнение и съфинансиране на проекти от ОПР.

За изпълнението на ОПР 2021-2027 г. следва да се търсят източници на средства извън общинския бюджет – оперативни програми, финансирани от фондовете на ЕС, действащите оперативни програми през нови програмни периоди, програми на българските министерства и други.

Вариант за финансиране и изпълнение на публични функции и проекти е публично-частното партньорство (ПЧП). Неговите форми, структуриране и механизми вече са нормативно уредени със Закона за концесиите.

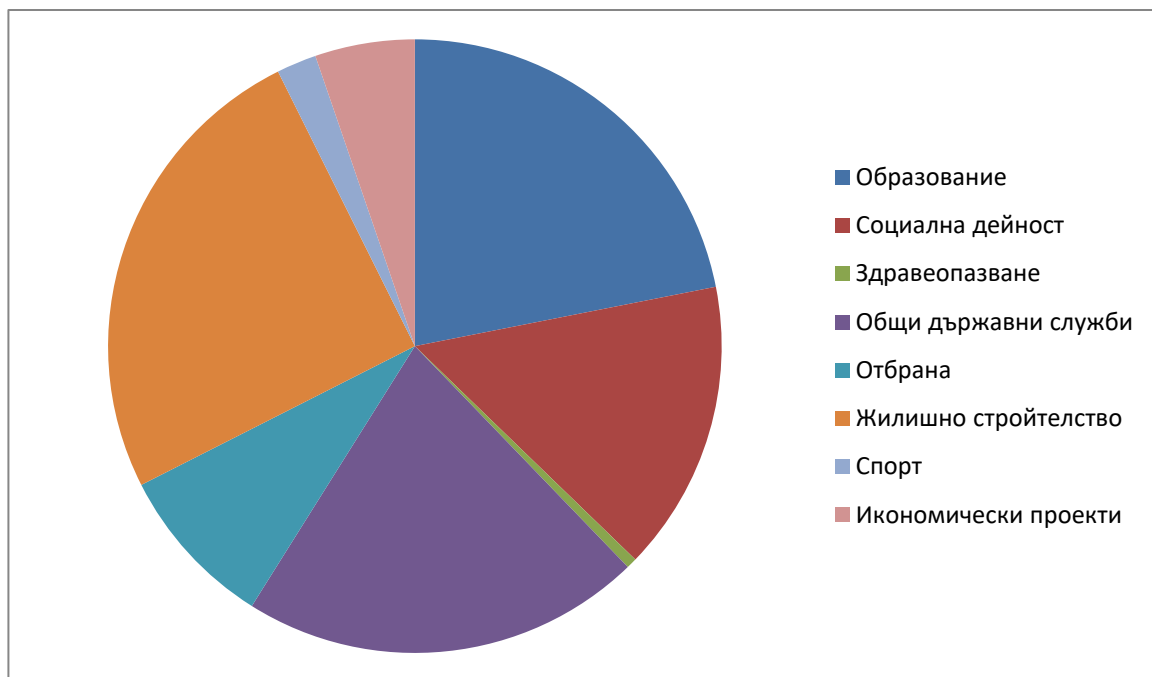
ПЧП едновременно дава възможност за развитие на висококачествени и достъпни услуги от обществен интерес и насърчаване на частните инвестиции в строителството, поддържането и управлението на обекти на техническата и социална инфраструктура и в извършването на публични функции и проекти. ПЧП се урежда, чрез договор между публичния партньор – Община и частния партньор – Инвеститор. ПЧП дава гаранции за защита на публичните активи и ефективно управление на публичните средства, като същевременно се създават работни места, генерират доходи и насърчава предприемачеството. Политиката за общински ПЧП се определя с ОПР и Програмата за реализация на ОПР, в която в самостоятелен раздел трябва да се включат общинските ПЧП и сроковете за изпълнението им.

Таблица № 33 Относителен дял на разходите за последните три години в проценти от общият бюджет на община Кочериново

<i>Разходи</i>	<i>Относителен дял %</i>		
	2018г	2019г	2020г
Година			
Образование	31.55	31.69	21.90
Социална дейност	15.92	17.08	15.34
Здравеопазване	1.03	0.83	0.55
Общи държавни служби	28.19	24.65	21.13
Отбрана	2.51	1.65	8.61
Жилищно строителство	7.41	11.35	25.11
Спорт	4.03	3.59	2.10
Икономически Проекти	9.36	9.16	5.26
Общо	100	100	100

Относителен дял на разходите 2020 г.

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

Основна част от бюджета на Общината е насочена към образование, издръжка на администрацията и социални проекти.

За изпълнението на ОПР 2021-2027 г. са важни и частните проекти и инвестиции на местния бизнес и НПО, които също създават условия за подобряване на средата и съживяване на района.

Таблица № 34 Регистър на проекти в община Кочериново

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРОЕКТА	ОБЩИНА	ПРОГРАМА, програми на ЕС и други донорски	СТОЙНОСТ НА ПРОЕКТА	ЕТАП НА РЕАЛИЗАЦИЯ	КРАТКО ОПИСАНИЕ
1	„Осигуряване на топъл обяд в Община Кочериново”	Кочериново	Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане, операция тип 3: „Осигуряване на топъл обяд”, процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05FMOP001-3.002 „Осигуряване на топъл обяд – 2016- 2020”	36 850лв. с ДДС	Изпълнен/ Приключил 01.03.2019г - 29.02.2020г.	"Осигуряване на топъл обяд в община Кочериново" е проектно предложение, което предвижда изпълнение на следните Проекти: определяне на целевите групи по проекта; закупуване на хранителни продукти; осигуряване на топъл обяд и предоставяне на съпътстващи мерки. Проекта стартира от 01 март 2019 година и приключи на 29.02.2020г. В резултат от изпълнението на проекта 55 лица ще получават

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

						топъл обяд.
2	„Целево подпомагане с топъл обяд в община Кочериново“	Кочериново	„Топъл обяд у дома в условията на извънредна ситуация – 2020“, утвърдена със Заповед № РД 01-209 от 27.03.2020 година, на Министъра на труда и социалната политика на Р. България, финансирана чрез Агенцията за социално подпомагане	32 448.10 лв. с ДДС	Изпълнен/ Приключил Период на изпълнение 01.05.2020 г. до 31.12.2020 г.	община Кочериново, в условията на въведената извънредна епидемична обстановка, осигурява и предоставя помощ и подкрепа под формата на приготвена храна, порцион – храна за обяд, включващ супа, основно ястие и хляб на 67 потребители, жители на гр. Кочериново.
3	"Топъл обяд в условията на пандемията от COVID-19 в община Кочериново"	Кочериново	Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по операция BG05FMOP001-5.001 „3.1 - Топъл обяд в условията на пандемията от COVID-19“, по Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане 2014 – 2020г., Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица	61 443.36лв. с ДДС	В процес на изпълнение . 21.01.2021г. – 30.09.2021г.	Община Кочериново, в условията на въведената извънредна епидемична обстановка, осигурява и предоставя помощ и подкрепа под формата на приготвена храна, порцион – храна за обяд, включващ супа, основно ястие и хляб на 120 потребители.
4.	„Патронажна грижа в общините Рила и Кочериново“, където Община Кочериново е партньор на община Рила.		Административният договор BG05M9OP001-2.040-0031 по проект „Патронажна грижа в общините Рила и Кочериново“ е по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05M9OP001-2.040 „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания“– Компонент 2.	100 190,45 лв., от които 85 161,88 лв. европейско финансиране и 15 028,57 лв. национално финансиране.	01.09.2019г. - 01.10.2020г.;	предоставя качествени и достъпни услуги, насочени към подобряването на достъпа до социални и здравни услуги на лица с увреждания над 18 години и лица над 65 години с ограничения или невъзможност за самообслужване. Проектите включват почасови посещения от здравен консултант, социален консултант и домашен помощник в домовете на потребителите с цел проследяване на здравословното състояние

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

						на потребителя; измерване на кръвно налягане; извършване на манипулации и процедури, подходящи за изпълнение в дома на потребителя; съдействие за решаването на възникнали проблеми в процеса на предоставянето на услугите; съдействие за административни процедури; оказване на морална подкрепа на потребителите; поддържане на личната хигиена на потребителите; поддържане на хигиена в дома; пазаруване, придружаване при разходка, посещения при лекар и др.
5.	„Патронажна грижа в общините Рила и Кочериново”, където Община Кочериново е партньор на община Рила.		Договор за безвъзмездна финансова помощ № BG05M9OP001-2.103-0043-C01 от 17.09.2019г., по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020, Приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“, Процедура № BG05M9OP001-2.103 „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 4“, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейски съюз, където община Кочериново участва като партньор на община Рила		02.10.2020г. - 02.04.2021г.	
6.	„ Патронажна грижа + в община Кочериново	Кочериново	Административен договор за предоставяне на БФП по Оперативна програма „Развитие		06.05.2021г. – 06.05.2022г.	Целта е предоставяне на патронажни грижи за възрастни хора и лица с увреждания чрез услуги в

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

			на човешките ресурси” 2014-2020 г., Приоритетна ос 6 „Подкрепа за преодоляването на последиците от кризата, предизвикана от пандемията от КОВИД -19, и подготовка за екологично, цифрово и устойчиво възстановяване на икономиката”, по процедура BG05M9OP001-6.002 “Патронажна грижа +”			домашна среда, както и подкрепа за адаптиране на социалните услуги, делегирани от държавата Проекти във връзка с разпространението на COVID-19. Дейността включва предоставяне на почасови мобилни интегрирани здравно-социални услуги и психологическа подкрепа, които да осигурят непрекъснатост на грижата, чрез участие на различни специалисти и заинтересовани лица
7.	„Патронажна грижа в общините Рила и Кочериново“, където Община Кочериново е партньор на община Рила.		Процедура №BG05M9OP001-2.101 „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 3“, финансиран съгласно Допълнително споразумение № 1 към Договор № BG05M9OP001-2.040-0031-C01 от 16.08.2019г. за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020г.,, сключен между Община Рила и Министерство на труда и социалната политика, чрез Главна дирекция „Европейски фондове, международни програми и проекти“ определена за УО на ОП „РЧР“ за		16.03.2020г. - 31.12.2020г.;	Проектите по процедурата са насочени към възрастни хора над 65 г. с ограничения или невъзможност за самообслужване, както и към хора с увреждания и техните семейства, хора, които са поставени под карантина от здравните власти и за които има социална необходимост от почасови услуги като по този начин се защитава обществения интерес и се отговаря на нуждите на населението от превенция разпространението на COVID-19. Чрез изпълнение на Проектите по процедурата ще се подкрепят мерките по време на въведеното извънредно положение и съпътстващия го наложителен период на социална изолация на територията на цялата страна, чрез осигуряване на мрежа от услуги в домашна среда с цел ограничаване контактите между хората, като бъдат подкрепени лицата, които са застрашени в най-голяма степен от COVID-19.

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

			периода 2014-2020			
8.	„ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИ ЗА УСПЕШНА АДАПТАЦИЯ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ“, в партньорство с община Благоевград		Процедура NVIRONMENT-4.003 - Открита покана № 3 „Климат“ по Резултат 4: „Повишена способност на местните общности да намаляват емисиите и да се адаптират към променящия се климат“ на Програма „Опазване на околната среда и климатични промени“, финансирана от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП) 2014 - 2021 и съфинансирана от българската държава.		На етап оценка	Проектите ще бъдат насочени към намаляване или ограничаване на емисиите на парникови газове и засилване устойчивостта на местните общности към изменението на климата и ще допринесат за прилагането на Национална стратегия за адаптиране към изменението на климата.
9.	„ Обичам природата и аз участвам”	с. Стоб	ПУДООС „Чиста околна среда” – 2021г.		одобрен	
10.	„ Обичам природата и аз участвам”	с. Бураново	ПУДООС „Чиста околна среда” – 2021г.		В процес на изпълнение	
11.	„ Обичам природата и аз участвам”	с. Бараково	ПУДООС „Чиста околна		Приключил – 2020г.	

Общински план за развитие за периода 2021 – 2027 г.

			среда” – 2020г.			
12	Публично състезание по ЗОП с предмет: "Аварийно-възстановителни работи за водоснабдяване на гр. Кочериново - аварийно изграждане на Н.Р. за ПБН - 500 куб. м. и аварийен ремонт на съществуващи резервоари, находящи се в местност Ридо, гр. Кочериново,"	гр. Кочериново	МКВП „Бедствия и аварии”		В процес на изпълнение	
13	„Рекултивация на общински депо за неопасни твърди битови отпадъци, находящо се в землището на с. Бараково – община Кочериново”	гр. Кочериново	Оперативна програма околна среда 2014-2020		В процес на изпълнение	

СПИСЪК НА ГОТОВИ ПРОЕКТИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

1. „Обществен градски парк в град Кочериново”
2. „Водопроводна мрежа гр. Кочериново”
3. „Канализация на с. Пороминово-община Кочериново”
4. „Екопътека „Хайдушки път” – община Кочериново”
5. „Канализация на с. Стоб - второстепенна мрежа”
6. „Подобряване и преустройство на съществуващи сгради, предоставящи културни услуги в с. Стоб и с. Мурсалево”
7. „Реконструкция на водопроводна мрежа на с. Пороминово”
8. „Основен канализационен колектор за селата Стоб, Пороминово и Бараково”
9. „Регионална ПСОВ за агломерация Рила – Кочериново”
10. „Канализационна мрежа на гр. Кочериново”

11. „ПСОВ Кочериново-биологично пречистване”
12. „Основен кан.колектор за източна зона и актуализация на профил № 61 и довеждащ колектор до ПСОВ гр. Кочериново”
13. „Канализация на гр. Кочериново, гл. колектор I”
14. „Канализация на гр. Кочериново – централна зона”
15. „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа на гр. Кочериново”
16. „Кан. на гр. Кочериново – гл. Колектор II”
17. “JOINT INITIATIVE FOR PROTECTED AREAS”/ОБЕДИНЕНА ИНИЦИАТИВА ЗА ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ”
18. „Осигуряване на достъпна среда в Дом за стари хора Св. Иван Рилски”, гр. Кочериново

Изводи от направения анализ:

1. Възможности за развитие на селско стопанство

Община Кочериново разполага със значителен ресурс за развитие на земеделието – подходящ климат, добре запазени и не замърсени почви, осигурено поливане на значителна част от обработваемите земи, традиции в овощарството, животновъдството и производството на зеленчуци. Добре изградена пътна инфраструктура.

Недостатъци:

- образованието не е насочено към обучение на кадри за селското стопанство
- не се разнообразява видовият състав на отглежданите култури, така че да отговорят на търсенето на продукти за преработвателната промишленост.
- не достатъчно развито оранжерийно производство.
- не са създадени условия за бързо реализация на продукцията - борса, електронна търговия и т.н.
- не се развива биологичното земеделие и сертифициране на почвите.
- не се използва докрай възможностите на недържавните гори за подхранване със суровина местните потребители на дървесина.

2. Условия за развитие на туризъм

Добри условия за развитие на туризма. Наличие на природни забележителности, антична история, близостта до Рилския манастир, първичната природа в някои райони на общината, голям дял на защитените територии, средищното местоположение са фактори влияещи за развитие на отрасъла. В ОУПО са заделени територии за развитие на туризма.

Недостатъци:

- няма стратегия за развитие на туризма
- няма изработени цялостни туристически продукти
- не се кооперират усилията на съседните общини

- слабо развита инфраструктура-хотели, заведения за хранене, посетителски центрове, канализация, подходи и т.н.
- недостатъчна реклама

3. Условия за развитие на промишленост

Възможности за развитие на преработвателната промишленост – в две основни направления преработка на селско стопанска продукция и обработка на дървесина.

Недостатъци:

- Не сигурност при осигуряване на суровина
- Застаряващо население, лоша възрастова структура на населението, недостиг на квалифицирани млади хора
- Недостатъчна дълбочинна преработка на суровините.

4. Състояние на социална сфера

Неблагоприятна тенденция към повишаване на средната възраст на населението, застаряването е трайна тенденция. Увеличаване делът на зависимите и социално слабите хора. Спад при новородените, увеличаващата смъртност води до намаляване на населението.

ОПР ще определя визията, стратегическите цели и приоритети за развитието на общината. Визията за развитие на общината през новия програмен период 2021-2027 г. е:

Устойчиво развитие на икономиката, чрез ефективно и природо съобразно ползване на природните дадености за постигане на конкурентна способност, трудова заетост, повишаване на доходите и жизнения стандарт на населението.

Предварителния анализ и изготвен в изпълнение т.5 ал.1 от договор № АГ-13-16/1.10.2021г.

Дата: 07.10.2021 г.